

veštnik

Letnik XXX.

Celovec, petek, 1. avgust 1975

Štev. 31 (1721)

DANES ZGODOVINSKI DOGODEK V HELSINKIH:

Svečan podpis načel

za varnost in sodelovanje v Evropi

Trenutno je finska prestolnica Helsinki v središču najširšega mednarodnega zanimanja: že dva dni se v okviru zaključnega dela konference za varnost in sodelovanje v Evropi vrstijo načelne izjave najvišjih predstavnikov sodelujočih držav, danes pa bodo predstavniki držav in vlad 33 evropskih držav ter ZDA in Kanade svečano podpisali zaključne dokumente, s katerimi naj bi bili položeni temelji novim odnosom in mirnemu reševanju spornih vprašanj na evropski celinici in preko nje v svetu sploh.

Za evropske države, med katerimi je v zadnjih treh stoletjih prišlo že do 169 večjih in manjših oboroženih spopadov, pomeni današnji zgodovinski dogodek v Helsinkih osvojitve načel, katerih uresničitev naj bi izključila vojno kot sredstvo za reševanje sporov, s tem pa zagotovila pogoje za resnični mir, zgrajen na napredku in enakopravnem sodelovanju. Zaključni dokumenti sicer ne bodo imeli pravnoveljavnega značaja, toda nihče ne more osporavati njihovega izrednega moralno-političnega pomena.

Zato je razumljivo, da evropska javnost v veliki večini pozitivno ocenjuje konferenco za varnost in sodelovanje, ker od nje pričakuje,

da bo močno spodbudila nadaljnje zmanjševanje napetosti na naši celinici. Le tiste reakcionarne in revanšistične sile, ki se tudi sicer upirajo slehernemu zmanjšanju napetosti, skušajo pomen sedanjega zborovanja v Helsinkih zmanjšati ter celo že vnaprej omalovažujejo pomen njegovih zaključkov. V ta rog trobi po stari navadi tudi del avstrijskega tiska, tako da je moral zunanji minister dr. Bielka ob odhodu v Helsinke odločno zavrniti taka naziranja, ko je dejal, da je nesmiselno misliti, da bi bila vrhunska konferenca v Helsinkih „samo spektakel“. Nasprotno je ta konferenca — kakor je naglasil minister — izraz iskrenega prizadevanja vodilnih državnikov na vzhodu in zahodu, da bi kljub različnim družbenim naziranjem in kljub vsem interesnim konfliktom našli rešitev v smislu zmanjšanja napetosti in ohranitve miru; „to pa je zelo resna stvar“.

Seveda tudi konferenca v Helsinkih s svojimi zgodovinskimi zaključki ne more biti več kot korak na poti k utrjevanju miru in enakopravnemu sodelovanju. Temu koraku bodo morali slediti nadaljnji koraki, nova prizadevanja za resnično spremembo odnosov in struktur v Evropi.

V tej smeri je brez dvoma važnega pomena dejstvo, da se je že med pripravami na sedanjost zaključno konferenco izoblikoval nov stil v odnosih med državami: sklepi niso bili sprejeti z večino glasov, marveč po načelu soglasja. Evropske države, ki se razlikujejo po svojih političnih ciljih in ideoloških usmeritvah, so s tem dokazale, da jih preko vsega tega družni skupni interes na miru in sodelovanju.

Ta primer naj bi prispeval h temu, da bi se načelo soglasnosti tudi v bodoče čim širše uveljavljalo. S tem bi bilo zagotovljeno, da bi pri razreševanju spornih vprašanj odločala teža argumentacije, ne pa moč ali velikost posameznih držav. Ravno v tem pa je tudi bistvo vseh bodočih meddržavnih odnosov: kajti ne gre za obravnavanje problemov na relaciji vzhod-zahod, ampak za urejanje vprašanj med enakopravnimi državami ne glede na njihovo družbeno ureditev ali ideološko usmeritev, ne glede na njihovo gospodarsko moč ali stopnjo razvoja.

Spriču vsega tega je sedanjí „vrh“ v Helsinkih vsekakor zgodovinski dogodek ne le v evropskem, ampak tudi v najširšem svetovnem merilu. Gre za pomemben korak, ki mu bodo morali slediti drugi, še pomembnejši koraki, usmerjeni k učinkovitemu odstranjevanju blokovske razdelitve, k stvarnemu razoroževanju in k enakopravnemu ter vsestranskemu sodelovanju narodov in držav.

Avstrija bo morala dokazati

da je pripravljena izpolniti svoje obveznosti

Našo ugotovitev, da pomeni tristrankarski sklep o „ljudskem štetju posebne vrste“ v resnici kapitulacijo pred nemškimi nacionalisti ter ugoditev njihovi zahtevi po ugotavljanju manjšine, najbolj potrjujejo ravno ti krogi sami. Kar ne morejo dovolj glasno izpovedati svojega zadovoljstva, da je bil narejen „velikanski korak naprej“, ko je tako imenovana študijska komisija za zaključek svojega dvehletnega dela „ugotovila“, da more biti krajevna veljavnost bodočih manjšinskih zakonov določena le na podlagi takega „posebnega štetja“.

Zato pa je poskuse odgovornih avstrijskih politikov, da bi to štetje prikazali kot „pravico“ vsake suverene države, treba prav tako odločno zavrniti, kakor je treba postaviti na pravo mesto tudi njihova prizadevanja, da bi domačo in mednarodno javnost, še posebej pa prizadeto manjšino in njeno matično državo „prepričali“, da pri tem sploh ne gre za ugotavljanje manjšine in da priznavanje manjšinskih pravic sploh ni odvisno od številčne moči manjšine.

V resnici gre tukaj za dvoletno igro, gre za zlaganost, predvsem pa gre za zavestno zavajanje javnosti! Kajti: nihče Avstriji ne osporava „pravice“, da si preskrbi take in drugačne statistične podatke; toda prav tako ji tudi nihče ne daje „pravice“, da izpolnitev svojih mednarodnih obveznosti glede manjšinske zaščite pogojuje s predhodnim ugotavljanjem manjšine, kar v resnici ne pomeni nič drugega kot pa načrt, da bi pravice manjšinam delili po nekih odstotkih. Pravica je nedeljiva! To načelo je znano in priznано po vsem svetu, zato mora veljati tudi v Avstriji — če hoče še naprej veljati za pravno in demokratično državo.

POTRJEHO V HELSINKIH:

Narodne manjšine

dejavniki varnosti in sodelovanja v Evropi

Dokumenti, ki jih bodo danes podpisali v Helsinkih, izrecno govorijo tudi o narodnih manjšinah. O njih je govora na treh mestih, in sicer v sedmi točki deklaracije o načelih odnosov med državami, ki se nanaša na človekove pravice in temeljne svobode, ter v besedilih o sodelovanju na področju kulture in izobraževanja.

Tozadevna besedila je predlagala jugoslovanska delegacija, ki se je vztrajno borila, da bi dosegla čim boljše formulacije. Sicer ni dosegla vsega, kar je želela. Kajti še vedno so države, ki imajo manjšine, pa trdijo, da jih nimajo; druge so še danes zgrajene po načelu „ena država en narod“, pa se bojijo, da bi se narodi in narodnosti, ki so brez pravic, sklicevali na besedilo dokumenta; tretje zopet želi članice svojega bloka in molčijo.

Kljub vsemu pa bo dokument konference za varnost in sodelovanje prvi multilateralni dokument, ki obravnava narodne manjšine s stališča varnosti. Če so evropske meje nedotakljive, bodo manjšine še naprej živlele v državah, kjer živijo; zato jim je treba — če hočemo, da bodo element sodelovanja — zagotoviti enake pravice, kot jih uživajo ostali državljani, med drugim pravico do izobraževanja v svojem jeziku in pravico do razvoja lastne kulture.

Dokument izrecno pravi, da je pripadnikom narodnih manjšin treba dati dejansko možnost uživanja človekovih pravic. Besedilo o kulturi in izobraževanju pa govori o prispevku, ki ga narodne manjšine lahko dajo sodelovanju med državami na področju kulture in izobraževanja — seveda pod pogojem, da država upošteva zakonite interese narodnih manjšin.

Dokumenti bodo predvsem moralno-političnega pomena in je za narodne manjšine vsekakor važno, da so omenjene kot dejavniki varnosti in sodelovanja v Evropi.

ÖVP je dobila novo vodstvo

Zaradi nenadne smrti svojega predsednika (kakor smo poročali, je dr. Schleizer zginel življenje v prometni nesreči) se je ÖVP znašla v izredno težavnem položaju: pičle tri mesece pred državnoborskimi volitvami je ostala brez vodstva in kanclerskega kandidata. Vendar se je hitro znašla, kajti že istega dne, ko so popoldne pokopali Schleizerja v domačem St. Oswaldu pri Kleinkirchheimu, se je

zvezno vodstvo ÖVP zvečer zbralo na gradu Hrastovica (Krautowitz) pri Celovcu, da sprejme potrebne sklepe glede nasledstva.

Za novega predsednika ÖVP je bil izvoljen 43-letni predsednik upravnega odbora podržavljenе industrije (ÖIAG) ter generalni direktor žirocentralne avstrijskih hranilnic dr. Josef Taus. Hkrati s novim predsednikom in na njegov predlog pa je bil izbran tudi nov glavni tajnik stranke, in sicer 41-letni dr. Erhard Busek, doslej tajnik gospodarske zveze, enega (in gotovo tudi najbolj vplivnega) od treh temeljev, na katerih je zgrajena ÖVP. Včerajšnji izredni občni zbor stranke je omenjeno celovsko odločitev le še formalno potrdil.

Koliko in v katero smer se bo spremenila politika ÖVP pod novim vodstvom, trenutno seveda še ni mogoče predvidevati. Sicer drži, da so mlade sile pri ÖVP, med katerimi sta Taus in Busek že doslej vzemala vidno mesto, usmerjene bolj sredinsko kot desno (kakor znano, je Taus že leta 1971 zavrnjen ponujeno mesto predsednika, ker „ni zelo konservativen“). Vendar pa sam ustroj ÖVP onemogoča vsak pomembnejši korak z dosedanje poti, tako da je z morebitnimi spremembami računati predvsem glede načina uveljavljanja in ne toliko glede vsebine odnosno ciljev strankine politike.

Mimo tega nosi novo vodstvo tudi še „hipoteko“ Schleizerjeve politične dediščine, ki se je vsaj pri letošnjih parlamentarnih volitvah še ne bo mogla povsem otresti. Če v drugih vprašanjih morda nekoliko manj, toda glede neposrednega volilnega cilja se Taus povsem priznava k „političnemu testamentu“: s svojo izjavo za „skrajno širino“ se podobno kot njegov predhodnik izreka za koalicijsko (s pomočjo FPÖ) ali celo za koncentracijsko vlado vseh treh strank.

Stalna skrb Jugoslavije za usodo manjšin

V začetku tega tedna je bil na uradnem obisku na Korškem tiskovni in kulturni ataše jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju, svetnik ambasade dr. Borut Plavžak. V spremstvu konzula Petra Zupančiča je obiskal deželno vlado, kjer ga je sprejel namestnik deželnega glavarja Erwin Fröhbauer; pogovarjal pa se je tudi z ravnateljem deželnih uradov dr. Hauerjem. Predvsem pa je svetnik ambasade dr. Plavžak obiskal uredništva posameznih listov.

Tako je bil tudi na sedežu ZSO, kjer se je v pogovoru s predstavniki Slovenske prosvetne zveze in uredništvom Slovenskega vestnika seznanil s položajem slovenske narodnostne skupnosti na Korškem in posebej spoznal njene probleme na področjih kulturno-prosvetne dejavnosti in tiska.

Svetnik ambasade dr. Plavžak je v razgovoru poudaril stalno zanimanje in skrb vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti za položaj in težnje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji ter zagotovil, da bo Jugoslavija tudi v bodoče podpirala manjšini v njunem prizadevanju za popolno izpolnitev člena 7 državne pogodbe.

Manjšina je ogrožena zato je tudi njej namenjen člen 7

Sklep treh v parlamentu in koroškem deželni zboru zastopanih strank o tako imenovanem "ljudskem štetju posebne vrste", s katerim nameravajo po pristnem avstrijskem načinu "prezentati" javnosti, seveda ni nič drugega kot sklep o ugotavljanju manjšine, torej o preštevanju tistih preostalih Slovencev, ki so kljub desetletnemu pritisku ostali zvesti svojemu narodu. Ta sklep pa predvsem pomeni zmago nemško-nacionalnih sil, ki s tem dobivajo možnost in legalno pravico, da narodnostni boj zaostrijo in stopnjujejo do take mere, da bo vsakršno štetje, preštevanje ali ugotavljanje že vnaprej le ogabna farsa.

Ker pri nameravanem "štetju posebne vrste" baje ne bodo spraševali za narodno pripadnostjo, marveč za občevelnim jezikom, "ki se pretežno uporablja v družinskem krogu", nemški nacionalisti s tako rešitvijo menda še ne bodo povsem zadovoljni. Ker pa je politika umetnost možnega, se bo treba s takšno rešitvijo sprijazniti — duhovito razmišlja eden izmed najbolj glasnih predstavnikov koroške domovinske zveze, ing. Franz Stourac, znan predvsem kot plodovit avtor pism bralcev, ki so izraz naravnost bolečnega sovraštva do vsega, kar je slovensko.

Ta bojevit koroški bojevnik torej namerava svoje sobojevnike, naj bodo zadovoljni s tem, kar so dosegli: saj vendar pri stvari ne gre za njeno ime, ampak za njeno vsebino. Tudi taka oblika ugotavljanja manjšine, kot jo predstavlja "ljudsko štetje posebne vrste", bo brez dvoma dosegla namen, ki ga želijo doseči nemški nacionalisti — namreč takšno številčno razmerje v deželi, da bo manjšinska zaščita, kakor jo predpisuje člen 7 državne pogodbe, v praksi do skrajnosti zožena in povsem znichena.

Da bo ta namen tudi zanesljivo in v polni meri dosežen, bo seveda treba skrbeti, da bo določen čim višji odstotek, ki bo merodajen pri razbijanju manjšinskega ozemlja na občine v katerih naj bi potem veljali manjšinski zakoni, in na tiste upravne enote, ki bi jih izključili iz območja veljavnosti takih zakonov. Tako imenovana študijska komisija se v tem odločilnem in hkrati kočljivem vprašanju namreč ni smatrala za dovolj "pristojno" in je odgovornost raje prevzela na politično raven. Pač pa je dala političnim dejavnikom "nestrokovni nasvet", o katerem bi bil najbolj primeren delež

10 %, medtem ko so sicer mnenja znotraj komisije nihala od 5 do 30 odstotkov.

To igranje s številkami in odstotki (kakor da bi šlo za kakšno blago, ne pa za življenjske interese in zakonite pravice ljudi, cele narodnostne skupnosti!) je vidno prevzelo tudi že omenjenega ing. Stouraca. V zadnji številki glasila koroške FPÖ Kärntner Nachrichten je uprizoril pravi boj za odstotke: na podlagi ljudskih štetij 1961 in 1971 je izračunal, koliko občin bi bilo "prizadetih" (betroffen), če bi zahtevani delež slovenskega življa znašal 10, 15, 20, 25 ali 30 odstotkov. Po rezultatih ljudskega štetja 1961 bi po njegovem številu takih "prizadetih" občin segalo od 19 do 7, po ljudskem štetju 1971 pa od 9 do 3; vendar je pri tem navedel tudi vse tiste občine, ki so bile medtem razpuščene, tako da bi bila slika ob današnjem stanju seveda bistveno drugačna, še bolj negativna.

Vendar pa bolj kot poigravanje s številkami človeka pretrese miselnost, ki jo izraža ta računski umetnik v svojem zaključku, da "manjšine že vnaprej ni mogoče zadovoljiti, ker štetje kategorično odklanja, zato bo treba odstotek izbrati tako, da bo v danem primeru tudi mednarodno priznan kot zadovoljiv, ne nazadnje pa mora odgovarjati predstavam nemških Korošcev." V teh navidezno skoraj stvarnih besedah se namreč odraža ravno tista miselnost, ki je tako značilna za Koroško: stvar bomo uredili tako, da bo ustrezala željam in zahtevam nemške večine, slovenski manjšini pa bomo — če bo dovolj pokorna in ubogljiva, seveda! — morda vrgli kakšno drobtinico.

To je tista miselnost, ki postavlja na glavo načela manjšinske zaščite in spreobrača v nasprotje tudi manjšinska določila državne pogodbe. K reševanju manjšinskih vprašanj pristopajo s stališča, kakor da bi šlo za zagotovitev interesov večinskega naroda in ne za izpolnitev potreb manjšine; izpolnjevanja obveznosti, ki jih nalaga člen 7, se lotevajo iz vidika, kakor da bi bilo treba uresničiti pravice in enakopravnost večine, ne pa zajamčiti obstoj in razvoj manjšine.

Dokler bo prevladovala takšna miselnost, tako dolgo bo res težko napraviti korak naprej po tisti poti, ki edina more pripeljati do rešitve, ki bi bile sprejemljive za vse prizadete — namreč rešitev, ki bi jih dosegli sporazumno in v sodelovanju z manjšino, ne pa mimo nje in proti njej z brezobzirnim vsiljevanjem diktatov.

Štetje posebne vrste za državljane posebne vrste

Glasilo gradiščanskih Hrvatov — HRVATSKE NOVINE — je pred nedavnim glosiralo sklep treh v parlamentu zastopanih strank o ugotavljanju manjšine, torej sklep o tistem izrazitem protimanjšinskem ukrepu, ki ga zdaj sramežljivo prikrivajo pod imenom "ljudsko štetje posebne vrste". Članek pod naslovom "Ali nas nameravajo prešteti?" — Ne, odštevati! — v polni meri velja tako za gradiščanske Hrvate kakor tudi za koroške Slovence, zato glavne misli objavljamo tudi v našem listu:

Ne vem, kako pravite temu vi — toda zdi se mi, da bo resnica, čeprav ne sme biti resnica. Namreč manjšinsko štetje posebne vrste! Naj bo resnica ali ne — na vsak način so se vse tri parlamentarne stranke v nenavadni slogi zedinile, da izvedejo tako štetje posebne vrste. Prešteli bodo pripadnike manjšin v Avstriji — štetje posebne vrste za državljane posebne vrste!

Šteti nas nameravajo! Ošteviličiti!

Ali se vam smem predstaviti: Jaz sem Hrvat številka 75.423 (oprostite, toliko nas niti ni več) iz vasi številka 21.

Zakaj je to štetje potrebno, tega odgovorni ljudje v teh treh strankah sami ne vedo. Vendar so s svojo nenavadno slogo razširili raven svoje absurde destruktivnosti v tem vprašanju na široko parlamentarno bazo.

Zakaj je štetje potrebno, ni znano. Zakaj ni potrebno, vam lahko točno povem: Gotovo ni potrebno, da se s štetjem ugotovi moč manjšine. Kajti kancler Kreisky sam je dejal, da podpiranje manjšine ni odvisno od njene moči. Vsaka manjšina je vredna, da se jo podpira, ne glede na to, kako velika je. Prav tako ni potrebno, da se s štetjem ugotovi, kje manjšina živi. Kdor pri nas na Gradiščanskem ne ve, v kateri vasi živimo Hrvati v kateri ne, se je moral roditi na Luni. Naj gre tja prešteti!

Zakaj potem štetje posebne vrste? Je menda edini vzrok temu dejstvu, da se s številkami da lepo manipulirati? Ali nas nameravajo zato prešteti? Jaz mislim, odšteti! Vsakih pet let štetje posebne vrste — in nas ni več!

Ne, dragi moj! Brez nas! To je brutalna igra z našo usodo s pomočjo aritmetike in statistike. Tako daleč ne sme priti! Jaz se ne pustim prešteti! Na renču v Teksasu preštejejo blago, preden se proda; ga oštevijo, preden se pobije. Blago. Toda ne ljudje! Mi se ne pustimo prešteti, ne prodati niti ubiti!

KHD obtožuje ORF

Televizijski film "Tujci v domovini" je za določene kroge na Koroškem izgleda povsem neprebavljiv. Predsednik Heimatdienst je po svojem odvetniku dr. Mayerju vložil zdaj zaradi tega filma posebno pritožbo zoper ORF. Na 20 straneh "utemeljuje" ta dva "bralnica" domovini zvestega ugleda Koroške, da je bil film neobjektiven. Navajata prav značilne "dokaze": da je film zamolčal, da se pripadniki manjšine lahko javno priznavajo k svoji narodnosti, da pri volitvah lahko nastopajo s samostojnimi listami in da imajo svojega zastopnika v kmetijski zbornici.

Ali se ljudje tega kova res ne zavedajo, da ravno s svojim "argumentiranjem" dajejo najboljše dokaze za vse tiste ugotovitve, ki jih je zajela oddaja "Tujci v domovini". Očitno jim ni prav, da se smemo Slovenci

tudi izven domačih zidov priznati za Slovence, da smemo tudi na cesti spregovoriti v svojem jeziku. Očitno jim je preveč, da se pri občinskih volitvah ali celo deželnozborskih volitvah pojavijo tudi slovenske liste in — o groza! — da so Slovenci celo izvoljeni v občinske odbore. In prav tako izgleda, da se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da smo se Slovenci pravice, ki je z zakonom in ustavo zagotovljena vsem avstrijskim državljanom, poslužili tudi pri kmečkozbojskih volitvah.

Tak vtis se človeku vsekakor vsiljuje, ko sliši in bere "argumente", s katerimi ti krogi neprenehoma hujskajo proti Slovincem in njihovim pravicam. Seveda, mnogo ljubše bi jim bilo, če bi spet lahko avtoritativno zapovedali: "Kärntner, sprich deutsch!"; če bi spet lahko obsodili slovenščino na molk, Slovincem pa zabranili dostop v javnost. Toda tako daleč še nismo. Zato so potrebne pritožbe, zato so potrebni "argumenti"; in potrebni so predvsem tudi podpisi, ki jih pri KHD in sorodnih družinah — kakor vse kaže — sploh radi zbirajo.

Tudi sedanja pritožba zoper ORF je "podkrepljena" baje s 15.695 podpisi. Samo ni nikjer povedano, kako so te podpise zbirali, kako "spontana" je v resnici bila "ljudska volja", ki jo menda predstavljajo ti podpisi. Toda nič se ne dogaja tako skrito, da ne bi prišlo v javnost. Tudi "praksa", ki so se je posluževali pri zbiranju teh podpisov v neki tozadevno že znani celovski trgovini, ni ostala prikrita.

Sicer to ni bistveno, dokler takih akcij nihče ne jemlje resno in so samo spričevalo za tiste, ki se tako radi sklicujejo na ljudstvo in njegovo voljo. Dosti bolj važno in resno pa vse skupaj postane, če pomislimo, da prav ti krogi nosijo odgovornost za zastupitev ozračja v deželi, da ravno s takšnimi dejavnostmi ustvarjajo vzdušje, v katerem se potem razvija nesrpnost, kakor jo v zadnjem času in še posebej v zvezi z omenjenim TV-filmom spet v posebno izraziti obliki doživljamo na Koroškem. To je brezprimerna intolernost, to je v pravem pomenu besede duhovni teror!

In isti krogi ravno v tem ozračju hočejo ugotavljati, kdo se še upa priznati za Slovence. Zahtevajo preštevanje manjšine, terjajo čim nižje odstotke, želijo "koroško vprašanje" rešiti tako, da bo po tem zgodovina lahko potegnila dokončno črto. V glasilu KHD "Ruf der Heimat" je bilo pred petimi leti, za petdesetletnico plebiscita, vsekakor že dovolj jasno povedano in napovedano!

OD 8. DO 18. AVGUSTA V KRANJU:

25. jubilejni mednarodni Gorenjski sejem

Gorenjski sejem, ki letos slavi četrtoletnico svojega obstoja, se je iz skromnih začetkov vzorčnega obrtnega sejma razvil v pomembno gospodarsko razstavo, ki manifestira dosežke industrije, obrti in turizma ne le gorenjskega gospodarskega prostora, marveč cele Slovenije. Spriču geografske lege Gorenjske v prostoru Alpe-Jadran pa opravlja tudi važno funkcijo pri povezovanju domačega gospodarstva z gospodarstvom sosednjih dežel, zlasti Avstrije in Italije.

Kolektiv podjetja Gorenjski sejem se je letos posebno prizadevno pripravil za čim boljše organizacijo svoje osrednje sejemске prireditve. 25. jubilejni Gorenjski sejem bo večji od dosedanjih prireditev tako po svoji obsežnosti kakor po številu razstavljalcev in sejemskih eksponatov. Vse prostorske kapacitete — notranje in zunanje — so maksimalno izkoriščene.

Upravi sejma je za letošnjo jubilejno razstavo uspelo povečati zunanji razstaveni prostor in urediti celoten sejemski kompleks tako, da bo bolj usposobljen za dobro počutje tako razstavljalcev

kakor tudi obiskovalcev.

Na 25. sejmski prireditvi bo zastopanih 101 domač in 24 tujih direktnih razstavljalcev, poleg njih pa še nadaljnjih 170 podjetij, ki nastopajo v okviru združenih podjetij, trgovskih hiš ali zastopstev. Največ tujih razstavljalcev je iz Avstrije, Zahodne Nemčije in Italije, sodelujejo pa še podjetja iz Norveške, Indije, Japonske in drugih držav.

Medtem ko je na Gorenjskem sejmu prisotnih 23 razstavljalcev s Štajerske, z Dunaja in iz drugih dežel Avstrije, je koroško gospodarstvo zastopano le z dvema firmama in s kolektivno razstavo zbornice obrtnega gospodarstva ter inštituta za napredek gospodarstva. Abstinenco koroških firm v Kranju ni mogoče opravičiti s časovnim pokrivanjem Gorenjskega sejma in celovške prireditve ali s poslovnim neinteresom. Brez dvoma je nezanimanje koroških podjetij tudi posledica gospodarske politike pristojnih krogov v Avstriji, ki bi želeli zmanjšati delež Koroške ali Koroško sploh obiti v blagovni menjavi in gospodarskem sodelovanju med Avstrijo in Jugoslavijo. Zato bi bilo

prav, če bi se koroška zbornica obrtnega gospodarstva zavedala naravnih in ekonomskih značilnosti in pogojev Koroške za gospodarsko sodelovanje s Slovenijo in Jugoslavijo ter da bi se zavzela za razvoj vseh oblik gospodarskega sodelovanja z našo južno sosedo.

25. Gorenjski sejem je ohranil svojo specifičnost: to je potrošniško-komercialni značaj. Prav to svojstvo, ki omogoča ogled in odkup vseh razstavljenih eksponatov, vpliva na vedno večji interes za sejem tako s strani razstavljalcev kakor tudi obiskovalcev.

Na letošnjem sejmu bo obiskovalcem na voljo še večja izbira blaga za osebno rabo in opremo doma, pa tudi za potrebe industrije, obrti, kmetijstva in drugih panog gospodarstva.

V notranjih prostorih razstavišča bo obiskovalcem na voljo pohištvo, oprema za gospodinjstvo, akustični aparati, blago in konfekcija, prehranbeni izdelki, športni in luksuzni predmeti, orodje, gradbeni material in razni drugi artikli. Zunanji prostor pa bo zavzet s kmetijskimi stroji in

opremo, motornimi in drugimi vozili ter lahkim gradbenimi stroji.

Poleg velike izbire blaga po znižanih sejmskih cenah bo Gorenjski sejem na gostinskem prostoru obiskovalcem nudil priznane kulinarične specialitete in kvalitetne pijače. Tu bo vsak večer do 24. ure zabavni ansambel Toneta Žagarja s pevskim kvartetom izvajal zabavne in plesne melodije za mlade in tudi starejše obiskovalce. Ob petkih in sobotah pa bodo od 20. do 22. ure koncertni nastopi priznanih instrumentalno-vokalnih ansamblov in pevcev: 8. 8. ansambel "Niko Zajc" s pevskim tercetom, 9. 8. Oto Pestner in Andreja Župančič, 15. 8. ansambel "Franc Flere" s pevci in 16. 8. bolgarski ansambel "Sias 65".

Uprava sejma prireja tudi rokometni turnir za pokal Gorenjski sejem, ki bo 9. 8. ob 16. uri na štadionu RK "Sava" Kranj-Stražišče. Sodelovali bodo državna reprezentanca Italije, reprezentanca Koroške, RK "Šešir" iz Škofje Loke in RK "Gorenjski sejem" iz Kranja.

ef

Tudi publikacije zgodovinarjev

se bavijo z manjšinsko problematiko

Zgodovinsko društvo za Slovenijo je izdalo številko 1/2 letnika 1974 svojega glasila „Zgodovinski časopis“. Dvojna številka prinaša vrsto zanimivih prispevkov. Marija Verbič je prispevala študijo pod naslovom „Gospodarski in socialni položaj tolmarskega kmeta v začetku 16. stoletja in upori tolmarskih kmetov v letih 1513 do 1515“. V leto revolucije 1848 seže prispevek Staneta Grande o „Graški Sloveniji v letu 1848/49“. Dragocen je tudi sestavek Jelke Melikove o deželnih glavarjih in deželnih odbor-nikih na Kranjskem v dobi od 1861 do 1918.

Z našo ožjo problematiko se bavi Dušan Nečak, ki je pripravil obširno razpravo o volitvah v kmetijske zbornice na Koroškem po drugi svetovni vojni. Avtor je sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, o čigar delu poroča v „Zgodovinskem časopisu“ dr. Tone Zorn. Zelo zanimiv je diskusijski prispevek Franceta Klopčiča, ki razpravlja o Avstromarksizmu in slovenskem meščanstvu. V prvi vrsti gre tukaj za vrednotenje avstromarksizma z ozirom na njegov pristop k nacionalnemu vprašanju avstroogrske monarhije. Končno prinaša „Zgodovinski časopis“ tudi še zapise o dveh simpozijih ter razna poročila in ocene znanstvenih publikacij.

Člani Zgodovinskega društva za Slovenijo lahko postanejo tudi koroški Slovenci, ki potem proti članarini redno prejema „Zgodovinski časopis“. Glasilo društva pa je možno naročiti tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, kjer si lahko ogledate in nabavite številke „Zgodovinskega časopisa“ tudi še iz preteklih let.

Tudi Zgodovinsko društvo za Koroško je pred nedavnim razposlalo letnika 1974 in 1975 svojega glasila „Carinthia I“. Oba letnika prinašala obilo gradiva iz koroške preteklosti, letnik 1975 pa je posvečen ravnateljstvu Koroškega dežel-nega arhiva in uredniku revije „Carinthia“ dvornemu svetniku Wilhelmu Neumannu, ki obhaja letos svojo 60-letnico.

Čeprav tu ni mogoče podrobno navajati prispevkov, ki jih prinašata oba zvezka, je ob letniku 1974 le treba nekaj pripomb. Del številke je uredništvo namreč namenilo

narodnostnemu vprašanju na Koroškem, in sicer na način, ki da misliti. Zakaj je v reviji, kot je „Carinthia“, treba prevzeti članke iz „Kärntner Landsmannschaft“? Dejstvo, da je te članke napisal vodja Koroškega deželnega arhiva in urednik revije „Carinthia“, vendar še ne more biti zadosten razlog!

Perkonigova zapuščina

izročena deželniemu arhivu

Perkonigovo društvo, ki zbira literarno zapuščino znane koroškega pisatelja Josefa Friedricha Perkoniga, je doslej zbrano in urejeno gradivo izročilo deželniemu arhivu, kjer bo na razpolago vsakomur, ki se bavi s pisateljem Perkonigom in njegovo dobo. Pri zbranim gradivu gre za rokopise ter za prvotne in posebne izdaje Perkonigovih spisov, poleg tega pa za podrobne sezname gradiva, ki sta ga pregledala in uredila dr. Erich Nußbaumer in prof. Helmut Scharf.

In zakaj je uredništvo tudi prispevek dr. Zdovca o krajevnih imenih na Koroškem, uvrstilo prav med te polemične spise, ko pa se Zdovčev prispevek gotovo močno razlikuje od ponatisov iz „Kärntner Landsmannschaft“.

Iz raznih člankov je razvidno, da sme veljati na Koroškem le tisto mnenje, ki ga ustvarja določen krog ljudi. Le tako je razumeti pripis k Zdovčevemu prispevku, češ, naj bralec prebere tudi tozadevno recenzijo izpod peresa dr. Alfreda Ogrisa; isto velja za prispevek Manfreda Strake, ki „recenzira“ delo prof. Veiterja — v obeh primerih preskrbi uredništvo bralcu „primer-na očala“, ki jamčijo, da bo posamezne članke tudi „pravilno“ razumel.

Torej na primeru tega letnika revije „Carinthia I“ lahko spet ugotovimo, da je javno mnenje (vendar nikakor ne znanstveno) poč mnenje tistega razreda, ki ima v svojih rokah produkcijska sredstva. Tako nekateri posamezniki na račun skupnosti (časopis je subvencioniran) razširjajo svoja zasebna gledanja — v tem primeru na narodnostno vprašanje na Koroškem — in to svoje gledanje skušajo potem uveljaviti kot edino zveljavno.

Zamenjave v vodstvu

AVSTRIJSKE LIGE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Kakor smo v našem listu že podočali, je bil na zadnjem običnem zboru, ki je bil pred nekaj tedni na Dunaju, izvoljen nov predsednik Avstrijske lige za človekove pravice, in sicer vodilni sekretar avstrijske sindikalne zveze Alfred Ströer, medtem ko je dosedanjí predsednik bivši deželni glavar Ferdinand Wedenig postal častni predsednik.

Listino o imenovanju za častnega predsednika so bivšemu deželniemu glavarju Wedenigu izročili prejšnji teden v okviru srečanja koroških funkcionarjev lige. Ob tej priložnosti je predsednik Ströer orisal dolgoletno dejavnost častnega predsednika Wedeniga v deželni politiki, v delavskem gibanju in v ligi. Dejal je, da so Wedeniga pri tem vedno vodila idealistična načela, kot vzorna pa je prikazal njegova „potrpežljiva in taktna“ prizadevanja za prijateljske odnose med obema narodnostnima skupinama na Koroškem.

V okviru tega srečanja je prevzel „posle“ tudi novi predsednik lige za Koroško državni poslanec Michael Luptovits; prosil je svoje sodelavce, da bi aktivno podpirali njegovo pošteno hotojenje. Še dobro je v spominu njegov govor, ki ga je imel v parlamentu na Dunaju leta 1972, ko je zelo resno svaril pred nevarnostjo, ki jo za avstrijski pravni red in za ugled Avstrije v svetovni javnosti predstavlja protizakonito divjanje nacionalističnih podiralcev uradnih dvojezičnih napisov na Koroškem. Pozneje je pred nacionalističnimi silami žal klonila tudi njegova stranka (SPÖ), vendar pa od novega deželnega predsednika lige pričakujemo, da se bo tudi v bodoče zavzemal za korektno izpolnitev obveznosti, ki jih nalaga Avstriji državna pogodba v zaščito narodnostnih skupin.

Izpolnitev manjšinskih določil državne pogodbe — kakor je bilo poudarjeno na srečanju — pa ni le „zadeva Koroške“, marveč skrb vseh pravično in napredno mislečih Avstrijcev.

Prijatelj koroških Slovencev dr. Stanko Škerlj je umrl

V Ljubljani je prejšnji teden umrl akademik dr. Stanko Škerlj, veliki slovenski romanist, jezikoslovec, znanstvenik in literarni zgodovinar. Še mesec dni pred svojo smrtjo je bil deležen visokega priznanja — francoska vlada mu je podelila odlikovanje „Legio časti“; tega priznanja so inozemci deležni le v izjemnih primerih.

To je dokaz, kakšen ugled in sloves je užival ne le doma, marveč tudi v svetu, saj se je s svojim znanstvenim delom uvrstil med vrhunske romaniste v domovini in v tujini. Večino svojih del je sicer posvetil italijanskemu jezikoslovju in literaturi ter razvoju odnosov med slovensko in francosko kulturo, vendar se je vedno spet vračal tudi k slovenski slovnici. Kot priznan znanstvenik je bil član najpomembnejših evropskih jezikoslovnih društev, doma pa član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter na ljubljanski univerzi dolgoletni predstojnik in učitelj na oddelku za romansko filologijo.

Med tistimi, ki so se na ljubljanskih Zalah poslovili od uglednega znanstvenika je bil tudi Lojze Ude; njegove poslovilne besede so veljale dr. Škerlju kot velikemu prijatelju koroških Slovencev. Navezal je na izpoved, ki jo je leta 1961 zapisal dr. Škerlj: „Spomini navaljujejo, pljuskajo čez nas, dušijo. Kakor pred desetimi, kakor pred dvajsetimi in tridesetimi, kakor ob vseh obletnicah 10. oktobra 1920... Kratek čas po koncu druge svetovne vojne se je zdelo, da bodo izgubili pekoče željo, da se bo tudi naš plebiscit izpremenil v odsev mučnih sanj — tako kakor toliko drugih slovansko-nemških plebiscitov tistih let, ki jih je odneslo morje žrtev v drugi svetovni vojni. Ne, nam je željo ostalo v mesu. In naši severni sosede in njihove bučne proslave nam ga vsakokrat zarivajo še globlje in pekočih bolečin ni konca.“

To je bila tih, vedno navzoča bolečina dr. Škerlja, je dejal Lojze Ude ter naglasil, da ne pozna Slovenca, katerega bi kak udarec, ki je zadel slovenski narod, navdal s tako neotlažljivo bolečino, kakor je dr. Škerlja 10. oktober 1920. „Razumljivo je, da je tiste, ki so sodelovali pri plebiscitnih pripravah, ranilo najhuje. Nekatere je zaznamovalo za vse življenje; spomini na 10. oktober jih tesneje povezujejo.“ Tako je dejal Lojze Ude, ko je obudil spomin na plebiscitno dobo, ko je bil dr. Škerlj od začetka septembra 1920 dalje kot zastopnik jugoslovanske delegacije v borovelskem distriktnem svetu plebiscitne komisije, on sam pa od pomladi 1920 dalje v tajništvu osrednjega Narodnega sveta v Velikovcu. Blíže sta se spoznala po drugi svetovni vojni, ko sta oba delala v inštitutu za proučevanje mednarodnih vprašanj pri zunanjem ministrstvu v Beogradu. Še tesnejši pa so postali stiki, ko je bil dr. Škerlj leta 1946 imenovan za rednega profesorja romanske filologije na filozofski fakulteti ljubljanske univerze.

„Ni bilo srečanja ali razgovora med nama, da ne bi izmenjala misli tudi o življenju in o boju koroških Slovencev za obstanek in skoro ni bilo sestanka ali predavanja z njihove problematike, ki se ga ne bi skupno udeležila,“ se spominja Lojze Ude dr. Škerlja kot velikega prijatelja koroških Slovencev ter še posebej omenja skupni obisk Koroške ob 30-letnici plebiscita — z nepozabnimi vtisi, razgovori in ugotovitvami na Kostanjah in na Dječah. Še v zadnjih dneh svojega življenja je dr. Škerlj napisal za francoski tisk informativen članek o koroških Slovencih, kjer je opozoril zlasti na neizpolnjene obveznosti Avstrije iz državne pogodbe. In njegov zadnji občutek je bilo „prvo rahlo upanje, da bo morda tudi po samih avstrijskih sčnicah zagotovljen življenjski obstoj Slovencev v Avstriji“.

Svojo tesno in iskreno povezanost s koroškimi Slovenci je dr. Škerlj izpričal tudi s tem, da je v oporočnem volilu namenil 10.000 dinarjev za izgradnjo slovenskega Kulturnega doma v Celovcu. Zato je Lojze Ude govoril nam vsem iz srca, ko se je v imenu Zveze prostovoljcev za severno mejo 1918/19 ter v imenu Kluba koroških Slovencev v Ljubljani pokojniku zahvaljeval za njegovo veliko skrb in delo za koroške Slovence ter se od njega poslavljaj kot od dragega prijatelja, zlatnega človeka, velikega Slovenca.

V trajnem, častnem spominu bomo ohranili akademika dr. Stanka Škerlja, — velikega prijatelja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem!

JOŽE SVETINA

290

UKANA

TRETA KNJIGA

Odkopali so starčev rov. Samo pol metra mu je manj-kalo do zraka. Ležal je ko takrat, ko se je nehal boriti. Tesno ob njem je ležal pes, prav tako negiben, zmurnjen. Starčevi krvave roke, odrgnjene do kosti so bile zariše v sneg. Sivi, razkuštrani lasje so mu viseli na čelo. Oči so bile odprte, usta so zijala. Kocinasta brada je uporno štr-lela naprej.

Možje in vojaki so sneli pokrivala. Bili so presunjeni... Nebo nad krnskim gorami je bilo spet krotko. Visoko na jasnem nebu se sijalo mrzlo sonce. V krogu osteklenelih oči je zaigrala mavrica barv. Od Mrzlega vrha sem je pri-ltelet krokar. Lačno je zadonel njegov kro kro kro. Nekaj-krat je zajadral nad luknjo, potem je odletel proti Rdečemu robu.

17

Skalovje na mejnih gorah je zazorelo. Bohotno zelenje je pljusnilo v pobočja. Modrooki svišči so se kosali z ne-besno sinjino, po sivem kamenju so rumeneli avrikliji. Iz poklin so med trave pognali beli cvetovi očnic, kot bi jih gora porodila v bolečini. Med zaplatami rušja in plazil-kami je krvavel rododendron. Samo tik pod vrhovi se je še držal sneg in se upiral žehtečemu soncu.

Primož je imel v žepu odločbo o demobilizaciji. Po posebnem odloku so imeli dijaki in študentje pravico vrniti se v šole. Oba z Vojkom sta bila vložila prošnjo. Primož so ugodili, Vojka pa so poklicali na brigadni štab in mu povedali, da oficirji komunisti ne smejo iz vojske. Komisar ga je poučil, da bi to pomenilo dezertiranje s fronte revolu-cije. Zagrozil mu je, da bo izključen iz partije, če proš-nje takoj ne umakne. Očital mu je, da ima rajši sebe kot skupnost. Ker je ugovarjal in kritiziral višje, ga je komisar poučil, naj se zanima predvsem za svoj posel, zakaj v ar-madi da ni dovoljeno kritizirati nadrejenih. Vojko se je za-govarjal, da pozna samo Leninova načela kritike, ki pra-vijo, da član partije lahko kritizira vse, kar ni pravilno.

Preklical je prošnjo in se sprijaznil s tem, da bo ostal na meji. Če pa se bo partija spomnila, da ga revolucija potrebuje drugje, bo vzel svoj nahrbtnik in šel tja... Žal mu je bilo samo, da se kosta razšla s Primožem.

Partija mu je — kot mnogim drugim — omenila vse in če bi ga izključili, bi mu zmaknili tla, lahko bi si celo vzel življenje.

„Ali si nor!“ mu je rekel Primož, ko mu je Vojko to povedal.

„Takšen sem in kaj morem za to,“ je odvrnil.

Luknja, kjer je prebival stari, je samevala prazna kot izlito oko. Veter je loputal z vrati, stezo so preraščale trave in grmovje. Rada sta se spominjala starca in njega-vega kljubovanja. Kadar ju je zanesla pot mimo kaverne, sta jo obiskala. V njej je bilo vse tako ko takrat, ko je sta-rec še živel. Nihče se ni dotaknil njegovih stvari. Na kam-nito polico nad ognjiščem je Vojko zložil ostanke velikih granatnih grobcov. Podobni so bili ljudem, zlomljeni in skrivenčeni — vsak po svoje so strelili na ugaslo ognjišče. Včasih se je z njimi igral in si domišljjal, da bi lahko iz njih sestavljal grozljive vojne privide, podobne ljudem.

Obiskal ju je kapetan Blisk. Šli so na starčev grob in h kaverni. Sedli so na hlode, ki so starcu služili kot klopi, se greti na soncu in se menili. Blisk se je bil dogo-voril z Anino materjo, da bo Primož stanoval pri njej in študiral. Povedal jima je, da se je bil miner Marko zaposlil v smodnišnici, pa je imel manj sreče kot nekaj let v parti-zanih: eksplozija v skladišču ga je raznesla v atome; še pokopati da niso imeli kaj...

Povedal jima je tudi, da so Orlova demobilizirali in da je postal direktor velike nacionalizirane tekstilne tovar-ne. Z vsa hito da se je zagnal v delo. Večkrat se srečata v mestu, ko se pripelje v zaplenjenem nemškem mercedesu na ministrstvo. Njegov nekdanji kurir je sedaj njegov šofer. Pajk pa da se je izliral in se spet zaposlil kot kovač v že-lezarni.

„Kaj pa Nande?“ se je zanimal Vojko.

„Tudi njemu gre dobro. Vrnil se je domov in zdaj spet dela v poključih gozdovih. Smreke podira s skupino nem-ških ujetnikov, ki jih ima na skrbi.“

„Pa Svarun? Kje je? Se je vrnil iz Rusije?“ je zanimalo Primoža.

„Seveda! Polkovnik je, komandant divizije na Gorenj-skem. Napravil je višjo vojno akademijo Vorošilova v Moskvi. Shujšal je bil osem kilogramov, doma pa ga je žena spet poredila...“

„Pa Karel?“

„Ravnokar je prišel iz vojaške akademije, ostal bo poklicni vojak.“

„Pa Leban?“

„Ta je z odredom zavzemal Koroško in se moral umakniti kot mi iz Trsta. Še zmeraj je slabe volje. Pravi, da bo ostal vojak, dokler bo treba.“

Čeprav bi bil Primož lahko že odpotoval, je ostal kar v civilu pri Vojku, da bi preplezala steno gore v Trenti.

Zveza koroških partizanov posredovala našim otrokom letovanje na morju

15 slovenskih otrok s Koroške se je pred nedavnim vozilo proti morju na letovanje. Do Ljubljane nas je pripeljal Sienčnikov mali avtobus, od tam naprej pa smo se peljali z drugim avtobusom.

Po prihodu v počitniški dom občine Ljubljana-Siška v Poreču, smo se malo okrepčali, potem pa nihče ni več vzdržal na suhem. Plavati so znali samo nekateri, ostali pa so se s čofotanjem in z igrami počasi navajali na zdravo slano morsko vodo. Za neplavače je bila častna stvar, da se bodo naučili plavati, kar je tudi vsem uspelo.

Prvi večer so naši otroci utrujeni od vožnje in vendar zadovoljni padli v svoje postelje. Naslednjega dne

smo se priključili skupinam ljubljanskih otrok in se z njimi pomerili v raznih igrah, najprej bolj sramežljivo, vendar so se kmalu navadili eden na drugega in sklepali prijateljstva.

Z dnevnim redom smo bili vsi zadovoljni, ker je bil takšen, kot so si ga otroci želeli — kopanje dopoldne in popoldne. Tudi počitek po kosilu se je vsem prilegel, saj ni bilo treba spati, marveč so se lahko igrali ali pa pisali domov pisma in kartice.

Z nami je bila tudi skupina Čehov, s katerimi smo se kljub jezikovnim težavam dobro razumeli. Sporazumevali smo se pa z rokami in z mimiko. Najbolj enostavno pa je bilo pri plesu, ki smo ga nekajkrat imeli. Razumeli smo se brez besed,

posebno naši fantje s češkimi dekleti. Ko smo se nato v sobi pogovarjali o plesu, smo zvedeli, da je bil najaktivnejši plesalec naš Stanko, ki je tisti večer izvedel kar 48 plesov. Ob drugih večerih smo si, ali ogledali mesto ali pa na obali zapeli in s tem privabili še druge k sodelovanju.

Nekega dne smo se z ladjo odpeljali v Rovinj, kjer smo si ogledali akvarij in druge znamenitosti mesta. V teku nekaj dni smo se že lahko kopali tudi tam, kjer je globoka voda. To je bil prepričljiv dokaz bistroumnosti in spretnosti naših otrok. Kar prehitro je potekel čas in že je stal zopet omnibus pred domom, tako, da se je bilo treba posloviti od morja in prijateljev. S pesmijo smo se poslovili od vseh in z željo, da se bomo še kdaj videli.

Ko smo se pripeljali v Ljubljano, smo bili povabljeni še na ogled mesta. Obiskali smo muzej revolucije, parke, veliko halo Tivoli in druge zanimivosti tega lepega mesta. Posebno lep se nam je zdel razgled z ljubljanskega gradu, od koder smo občudovali mesto iz pičije perspektive. Med drugimi nas je v Ljubljani sprejel tudi sekretar občinske konference SZDL Šiška, Miloš Mikolič. Naši otroci so navdušeno pripovedovali, kako je bilo na morju in se v obliki petja zahvalili za vse, kar so doživeli in prejeli. Ko smo se pripeljali v Celovec in sem otroke izročila staršem, so me otroci s starši prosili, da se v imenu vseh ponovno zahvalim Zvezi prijateljev mladine in občini Šiška za vso gostoljubnost, ki smo je bili deležni ter Zvezi koroških partizanov, ki je to letovanje posredovala.

DK

Št. Jakob v Rožu

Pred nedavnim je v Št. Jakobu v Rožu umrla najstarejša faranka 94-letna Marija Nagele rojena Serajnik, ki izvira iz znane Zofranove družine iz Št. Petra pri Št. Jakobu v Rožu, to je iz tiste nesrečne hiše, ki je v teku enega leta zgubila kar tri družinske člane, gospodarja Tončija, mater Linijo in strica Franca. Pokojna Marija pa je bila sestra oziroma teta omenjenih. Nagelova mati je bila zvesta pripadnica slovenske narodne skupnosti in aktivna prosvetna delavka. Nad 50 let je bila organistinja v domači farni cerkvi. Pred desetimi leti je z danes že pokojno sestro Linijo še pela v celovškem radiu.

Pogrebni obred je ob asistenci nad 23 duhovnikov opravil njen starejši sin in župnik Tevžej Nagele iz Žitare vasi.

Marijo Nagele bomo ohranili v lepem spominu. Težko prizadetim svojim izrekamo globoko sožalje.

V petek 11. julija t. l. smo spremili k zadnjemu počitku na šentjakobsko pokopališče 92-letno Katarino Štornik, rojeno Pirzak. Tudi ona je bila zavedna Slovenka. Z možem Hanzejem (danes že rajni) sta leta 1966

obhajala zlato poroko. Štornikova mati je imela 13 otrok, od katerih živi danes še 11. Sin Hanzej, ki je bil v zadnji vojni v partizanih, je v prometni nesreči zgubil življenje, hčerka Pavla pa je umrla na posledicah neozdravljive bolezni. Življenje Štornikove matere je bilo polno trpljenja in skrbi, saj je morala skrbeti za celo vrsto otrok, dokler niso postali samostojni. Kakor je bila Katarina Štornik tiha in skromna, tako se je tudi tiho poslovila s tega sveta. Zelo je ljubila cvetice, s katerimi je imela v njenem življenju posebno veselje. Zato se tudi ne čudimo, da je bil njen grob en sam pisan vrt cvetic in vencev, s katerimi so se otroci oddolžili svoji dragi materi. Velika množica pogrebcev, ki je obrobjala odprti grob, je prepričljiv dokaz, kako priljubljena in spoštovana je bila pri ljudstvu. Pogrebne obrede je opravil župnik v pokoju Pavel Kanauf ob asistenci domačega kaplana Toneta Opetnika in kostanjškega župnika Stanka Trapa.

Vsi, ki so poznali Štornikovo mater, naj jo obdržijo v blagem spominu. Številnim sorodnikom izrekamo ob tej priložnosti globoko sožalje.

Sele - ali je to v smislu načel „Skupne Koroške“?

Da se v Selah, ki celo v nam najbolj sovražnih krogih veljajo za slovensko vas, domače športno društvo drzne dajati svoji prireditvi docela nemški značaj, je moral zadnje nedeljo marsikdo spoznati ob otvoritvi novega športnega igrišča. Neprijetno presenečenje pa smo doživljali tudi že nekaj dni poprej, ko ni bilo zlepa videti dvojezičnih plakatov, pač pa celo vrsto nemških. In kdor je v nedeljo iskal novo športno igrišče, se je moral orientirati po kašiputih, ki prav tako niso bili dvojezični, ampak napisani samo v nemščini. Za organizacijo otvoritve pa nosi odgovornost nogometno društvo DSG Sele-Zell (Škofijsko športno društvo), ki se šteje za slovensko.

V oficialnem delu prireditve društveni funkcionarji niso spregovorili v slovenskem jeziku. Predsednik društva DSG Sele-Zell Oraže Florijan, ki je hkrati tudi občinski odbornik na listi Volilne skupnosti, na takomimovani slovenski listi, se je domačinom in gostom iz Slovenije predstavil z nemškim pozdravnim govorom. Naravnost neverjetno, da se Oražju ni zdelo vredno pozdraviti vsaj nogometno društvo in občinsko delegacijo iz Škofje Loke v slovenskem jeziku. Edina izjema je bil selski župan Herman Velik, ki je spregovoril v obeh deželnih jezikih.

Ob nedeljski predstavi selskega športnega društva, se ne moremo ubraniti vtisa, da društveni funkcionarji skušajo — morda zaradi ljubega miru — izpodrivati slovenski jezik iz javnega življenja, kar je seveda proti načelom sinode o „skupni Koroški“, ali pa pričakujejo za takšno ravnanje od koroške nogometne zveze kakšno nagrado?

Pevski večer SPD „Danica“ ob Zablatniškem jezeru

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni je v petek 25. julija t. l. v Breznikovem Kampu ob Zablatniškem jezeru priredilo lep prijeten „pevski večer“, na katerem je poleg mešanega zbora SPD „Danica“ in tria „Korotan“ s pevci, katera vodi Hanzj Kežar, sodeloval tudi moški zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi pod vodstvom Jozeja Starca. Na sporedu je bila cela vrsta slovenskih in nemških pesmi.

Na tej prireditvi je prevladovala inozemska publika, v glavnem gostje iz ZRN, ki letujejo ob naših lepih podjunskih jezerih. Takšne in podobne prireditve prirejajo naša društva v glavnem zato, da inozemski gostje dobijo pravo sliko o južni Koroški, da zvejo da tu prebivajo Slovenci, ki imajo tudi kulturne dobrine, ki se izražajo v pesmi, glasbi in folklori.

Besede povezave med posameznimi pevskimi točkami je v obeh deželnih jezikih imel dr. Erich Prunč, ki je to odgovorno vlogo odlično izvedel, tako da so številni tuji dobili jasno sliko o vsebini podanih pesmi. Vsaka pesem je bila nagrajena z navdušenim aplavzom, kar prepričljivo dokazuje, da je bil pevski večer kronan z lepim uspehom. Spet so imeli tuji gosti lepo priložnost spoznati razliko med prireditvami, ki jih prirejamo Slovenci in prireditvami nemško govorečih sodeželanov. Naše prireditve izžarevajo v dejanjih širino, saj poleg slovenskih pojemo tudi nemške pesmi, prav v tem pa se kaže tudi pripravljenost po sožitju do nemško govorečih sodeželanov, s katerimi hočemo biti v dobrih odnosih, ker nočemo še naprej biti „tujci v domovini“. Prireditve nemško govorečih sodeželanov pa kažejo skrajno nerazumevanje do slovenskih sodeželanov, saj nas po navadi ignorirajo, kot da nas ni v deželi, če pa že ne morejo več mimo tega, da bi nas zanimali, potem pa objavljajo o nekem „prastrahu“, ki ga imajo pred Slovenci. Kakšna nizkozna morala, ko se mačka trese pred miško.

SPD „Danica“ v Št. Vidu in SPD „Trta“ v Žitari vasi sta letos priredili že celo vrsto prireditev, ki služijo temu plemenitemu namenu. Čeprav so naši prosvetaši prav sedaj poleti najbolj zaposleni, bodisi na kmetijah ali v turističnih obratih, najdejo vedno potrebni čas za vaje in priprave za nastope. Prav v tej požrtvovalnosti vidimo resno prizadevanje in trdno voljo naših prosvetašev, da svetu prikažejo svojo prisotnost.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

Že drugo poletje sta se pripravljala, da bi jo skupno naskočila, pa sta se zdaj namenila, preplezati jo za slovo.

Primoževa bolest so ozdravile gore. Sprijaznil se je s svojo usodo in pogledal je resnici v obraz. Zdaj ko je izgubil ljubezen, se je odločil, da bo iskal resnico. Zdelo se mu je, da je našel sam sebe in odkril pot svojemu cilju. Do življenja ni imel več posebnih zahtev. Vse, kar bo prišlo, bo njegovemu življenju navrženo, si je mislil — kot je zase večkrat dejala Ana. Ona je živela v njem. Njegova strast so postali samotni vrhovi, gozd in globoko v skale zajedene tesni pritoki Soče. Vleklo ga je na temena gora, da je v daljavah videl ali pa vsaj slutil kopaslo goro, ki jima je dajala zavetje v najhujših dneh. Vedno in od povsod se bo vračal k njej, na njen goli vrh, saj sta se bila z Ano domenila, da bo ondi shajališče njunih misli.

Ne samo gorovje, tudi reka mu je prirastla k srcu. Tekla je skozenj kot čas in mu zdravila bolečine, celila rane. Poosebljala mu je moč in voljo. Kadar sta z Vojkom obiskovala karavle v Trentli, sta hodila ob reki in raziskovala njena korita. Lovila sta ribe in jih pekla kar zunaj na žerjavi.

Nekoč se je nad Triglavom utrgal oblak. V strugo so zahumeli potoki in plazovi kamenja. Lilo je iz vseh tokav in korit. Reka, ki je imela barvo neba, se je skalila, prestopila bregove in odnašala drevje.

Sedel je pod skalnim previsom nad njenim koritom in gledal njeno spreminjanje. Valovi so rastle v grozljive razsežnosti. Voda je nosila drevje in valila skale. Tisto noč je napisal pesem, ki sta jo z Vojkom večkrat prebirala. Ostala je v njem kot del življenja, ki se mu je zdelo najlepše. Njen šum je prelil v besede:

*Reka, o velika reka, temna deroča reka,
razlij se vame, očisti me z močjo svojih valov,*

*očisti me žalosti in krvi kot obraze tvojega kamenja.
Napoji me z žejo potujočih oblakov,
z rohnenjem neba, ki ti napaja strugo,
z ognjem strel, z molkom noči, z odmevi dna,
ko grizeš svojo pot skozi žive sklade kamenja,
Reka, o velika reka, temna deroča reka, razlij se vame
z močjo, ki razdira bregove
in poplavlja planjave žalosti.
Reka, o velika reka, svetlo modra, deroča reka,
razlij se vame, napoji me s svetlobo sonca,
ki ti zlati gladino,
s slikami ptic in dreves,
z mirom zvezd v svojih tolmunih,
z igro valov in pesmijo hrepenenja.
Reka, o velika reka, svetlo modra deroča reka,
razlij se vame, napoji me z višino snežnih gora,
z daljavami svojih izvirov,
z vdanostjo v svojo strugo,
z večnostjo svojega neizbežnega cilja,
z globino svojega morja...*

„Pesnik boš,“ mu je rekel Vojko, kadar sta prebirala v ritem besed spremenjena Primoževa občutja.

Gora, ki sta si jo izbrala za cilj, je bila zelo visoka, samotna in divja. Njen vrh je bil večino leta v objemu snega in ledu, štrleč v bližino zvezd. Kot kljun potapljačja se ladje je razbijal potujoče oblake. Ta gora je imela, kot človek, dva obraza. Svetlega, ki je dostopen vsem, in temnega, ki je bil le za zbrance, pripravljene tvegati. Svetli obraz sta spoznala večkrat, saj sta bila goro še s starcem in na pohodih za gamsi oblezla z vseh strani. Le temni obraz, njena odurna navpična, s strugi tisočletij razbrazdana severna stena jima je ostala skrivnost. Pri-

vlačila ju je in odbijala hkrati kot nedosegljiva ženska. Preden se bosta ločila, morata z združenimi močmi preizkusiti svojo srečo.

Čas je na gori obstal. Njena bela konica je prebadala modrino neba, drugovala oblakom, soncu in zvezdam, plašila navadne ljudi in izzivala drzne. Ujeta je bila v verigo vrhov treh dolin in le nizko spodaj je vanjo prodril gozd, v višinah pa je bila povsem gola in prazna.

Obstala sta pod njo z globoko sapo. Molčala sta in si jo ogledovala. Pod njima je bilo nekakšno pokopališče od skal pokašenega drevja. Velike skale, osamelke, so bile razmetane kot spomeniki baju gozda s surovo kamnito goloto stene, kjer je življenje rastlin umrlo.

„Vse, kar se dogaja na mejah in na križiščih sil, me je vedno mikalo,“ je dejal Vojko in se zagledal v poč, kjer bi morala vstopiti v steno.

„Tudi mene,“ je dejal Primož. Premaknil se je in šop klinov mu je zazvenčal na pasu. „Veš, zakaj me ta stena tako privlači? Poglej!“ Stegnil je roko in pokazal sredino navpične gmole, kjer je pod trebušastim previsom nad strašnim prepadom rastle drevo. „To drevo me spominja na starca. Tja morava. Zanima me, od kod črpa moči, da obstane samo v tem višavju. Poglej, koliko je stena pokosila dreves, ki naskakujejo njeno podnožje!“

Že na prvih policah so bila viharna drevesa vsa krčljava, svoje okostenele roke so stezala nad prepade. Primož je spet rekel:

„Že od večnosti sem lete lahkokrila semena z vetrom v to skalovje. Vse umre. Drevo pa je ostalo. Rad bi napisal zgodbo o starcu — primerjal bi ga s tem drevesom. Zato morava preplezati steno.“

Lotila sta se jezika strmega, skledastega plazu pod steno. Spolek je bil in nevaren. Stopinje sta si sekala s kladivoma.

Slovenec Valentin Stanič se je pred 175 leti kot prvi turist povzpел na Großglockner - Veliki Klek

Letos 28. julija je minulo 175 let, odkar so štirje srčni gorniki, med njimi dva brata Klotz iz Hellingenbluta (Svete krvi) premagali najvišji vrh Visokih Tur in Avstrije 3798 m visoki Großglockner (Veliki Klek). Pobudo za vzpon na Veliki Klek je dal na Kranjskem živeči Balazar Hacquet, odpravo pa je financiral krški knezoškof grof. Salm. Prvi vzpon so naredili 25. avgusta 1799 leta. Ko so prišli na vrh, so žele ugotoviti, da niso na najvišjem vrhu, marveč, da so dosegli 3783 m visoki Mali Klek, ki je 15 m nižji od Velikega Kleka. Na velikega se pa niso upali, ker so bili zanj preslabo opremljeni. Med obema Klekoma je namreč zelo zračna in izpostavljena škrbina. Trdo priporjeni uspeh prve odprave Salmu in generalnemu vikarju krške škofije Hohenwartu, navdušenemu naravoslovcu, ni dalo počitka. Odločila sta se za nov poskus, ki naj bi ga izvedli kar naslednje leto. Na tej ekspediciji je sodelovalo 62 oseb. Poleg Salma in Hohenwarta ter drugih odličnih gostov so bili soudeleženi tudi baron Wulfen, botanik von Seenus, risar von Marcher, rudarski svetnik Dillinger, trije župniki iz Sv. Petra, Zagorice in Dolnic ter planinci iz Solnograške, med njimi profesor Schlegg in njegov pomočnik Slovenec, ki je študiral v Salzburgu Valentin Stanič.

Druge odprave na Veliki Klek je bila uspešna. Vendar so vrh dosegli samo štiri že zgoraj omenjene osebe. Valentin Stanič, ki bi se zelo rad udeležil naskoka na vrh, je moral po ukazu svojega profesorja Schlegga ostati v Sveti krvi, da je tam od nasprotne strani opazoval in beležil potrebne podatke na instrumentih. Ko je videl, da je vrh zavzel in njemu dodeljena naloga opravljena, se je tudi on podal proti Kleku. Med potjo je srečal škofa in spremstvo. Prav težko so ga pregovorili, da se ni še isti dan povzpел na vrh. Naslednji dan se je pridružil tesarjem oz. gorskim vodnikom in kot prvi turist dosegel Veliki Klek. Medtem ko so tesarji postavljali križ, je Stanič izmeril višino vrha in opravil tudi druge znanstvene naloge, ki mu jih je

rekord, da je bil višje, kot ostali pristopniki. Toliko o Staniču v zvezi z Velikim Klekom.

Govorilo vas bo zanimalo, kdo pa je vendar sta Stanič. Valentin Stanič se je rodil 12. februarja 1774 v Bodrežu pri Kanalu na sončnem Goriškem. Solo je obiskoval v Trbižu, Celovcu in v Salzburgu, kjer je doštudiral teologijo. 6. januarja 1802 je bil v Salzburgu posvečen v duhovnika, od koder se je peš napotil domov, kjer je 20. februarja bral novo sveto mašo v Kanalu. Po primiciji se je vrnil v Salzburg in bil v Nonnbergu pomožni kaplan do novembra istega leta. Nato se je vrnil v domovino in služboval kot kaplan na Banjšicah pri Sv. Duhu. Za časa kaplanovanja v Banjšicah je dosegel vrh Prestreljnika, Mangarta, Krna in Kuka. Leta 1808 pa celo vrh Triglava. Leta 1809 je odšel v Kočinj za vikarja. V deloma lastni tiskarni je širil slovensko besedo med ljudstvom. Leta 1819 ga je novi goriški škof Josip Walland, po radu Gorenjec poklical k sebi v Gorico in ga povišal v kanonika. Stanič se je tudi mnogo ukvarjal s pesnikovanjem. V marsikateri Staničevi pesmi je motiv spoštovanje do kmeta in njegovega dela. Še bolj kot duhovnik pa je v svetu bil znan kot velik gornik, ki ga smatrajo za predhodnika modernega alpinizma in za prvega alpinista v Vzhodnih Alpah.

Slovenski atletski klub vabi na

SAK-PLES

v soboto 9. avgusta ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Igra ansambel „Štirje kovači“

stev, ki so jo rabili, da so premagali škrbino med obema Klekoma, so potegnili na vrh Kleka, tjo postavili pokonci in po le-tej se je Stanič povzpел še nekaj metrov višje nad Klekov vrh in s tem postavil nov

PISMO BRALCEV

Slovenski koncert v Ločah

V soboto 27. julija t. l. sta v kulturnem domu v Ločah nad Baškim jezerom gostovala dva slovenska pevka zbor — zbor iz St. Jakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Milisavljeviča in trio „Korotan“ pod vodstvom Hanzija Kežarja iz St. Vida v Podjuni.

Oba zbor sta številnim gostom iz tujine, zlasti Nemcem iz ZRN in pa tudi domači publiki nudila vrsto izbranih ljudskih pesmi, tako v slovenskem kot v nemškem jeziku.

Tako so Slovenci ponovno dokazali, da so pripravljeni na odkrit dialog tudi z nemško pesmijo. Radovedni smo, kdaj bo takšno pripravljenost in odprtost pokazal tudi kak nemški zbor?

Erika Wrolich

Letovanje otrok v Savudriji

OBVESTILO STARŠEM

V zadnjih dneh smo obvestili starše, katerih otroci so bili sprejeti v počitniško kolonijo v Savudriji pod pogojem, da pristojni zdravnik letovanje priporoči.

Otroci odpotujejo v petek 8. avgusta t. l. Kakor lansko leto, bodo otroci tudi letos potovali s posebnim avobusom. Stroške za vožnjo naj plačajo pred odhodom v Dobrli vasi v podjetju Štefan Sienčnik, v Celovcu pa v naši pisarni oz. knjigarni NAŠA KNJIGA, Gasometergasse 10 — vhod Wulfengasse.

Za dan odhoda so zbirališča določena takole:

- v Dobrli vasi ob 7.20 uri zjutraj — odhod točno ob 7.40 uri izpred avtopodjetja Štefan Sienčnik;
- v Celovcu ob 8.00 uri — odhod točno ob 8.20 uri izpred Gasometergasse 10.

Gorska drama v Košuti

V pogorju skalne Košute nad Selami se je primerila pretresljiva gorska drama, ki je zahtevala dve smrtni žrtvi. Zakonski par Norbert in Ilse Kleiner iz Klosterneuburga, ki sta s tremi otroci letovala v Zirovnici pri Sinči vasi, sta se prejšnjo sredo odpravila na gorsko turo v Košuto. Ko pa se zvečer nista vrnila domov, je 18-letni sin Manfred naslednjega dne pri boroveljski žandarmeriji naznanil, da pogreša starše, ki so šli v hribe. Takoj so bili alarmirani reševalci in oblasti na obeh straneh državne meje, tako da so pri iskanju pogrešancev sodelovali tudi jugoslovanski obmejni organi z reševalci. Helikopter, ki je krožil in iskal pogrešance je bil uspešen, saj je kmalu iz višine odkril mesto obeh ponesrečencev. Ko so jih reševalci našli, se jim je nudila grozna slika — žena je imela razbito lobanjo, njen mož pa je imel v levi prsni strani zasajen lovski nož. Po vsej verjetnosti je mož zgubil živce, ko je videl da je žena mrtva in si je tako v obupu vzel življenje. Izkušeni alpinisti sodijo, da sta se zakonca povzpela na Košutnikov turn in nato naredila grebensko prečenje Košute proti zahodu. V dolino sta se hotela vrniti skozi vzhodni kuloar, ki loči Cjajnik (Lärchenturm) od stene Košute. Ker pa je bil sestop zaradi široke obrobne poči (tri metre med skalo in snegom) tvegan, sta se vrnila nazaj na greben in nekoliko zahodnejše skušala srečo skozi strmo grapo nad Hudo jamo. Tam je moralo priti do usodne nesreče. Za zakonski par je bilo znano, da sta navdušena alpinista in kot taka vedno skrbno opremljena za ture.

Najbolj prizadeti ob tej tragični nesreči pa so vsekakor trije otroci, ki so na en mah postali popolne sirote.

Dob - Loga vas

V petek 18. julija smo spremili k zadnjemu počitku na logaško pokopališče 91-letnega Jozu Straussa p. d. Rezica iz Doba, občina Vrba.

Rezicev oče je bil v svojem življenju marljiv in skromen človek, ki je neizmerno ljubil slovensko besedo in slovensko pesem. Kdor le malo pozna prosvetno življenje v Logi vasi, ta ve, da je bil Rezicev oče zadnji še živeči ustanovni član našega slovenskega prosvetnega društva, ki je lansko leto obhajalo svojo 70-letnico obstoja. S tem je jasno povedano, da je bil Joza Strauss eden tistih pionirjev na prosvetnem polju, ki so že takrat spoznali potrebo po organiziranem kulturnem udejstvovanju. Čeprav sta od takrat šle preko nas dve svetovni vojni, izseljevanje, kacet, zapori, usmrtnice, se danes naše društvo ponša z dvema pevskega zboroma. Vse to se imamo zahvaliti nekdanjim prosvetnim pionirjem in tako seveda v veliki meri tudi Rezicevemu očetu, ki je s svojimi izkušnjami stal vedno ob strani mlajši generaciji.

S smrtjo Rezicevega očeta smo slovenski prosvetniki v Logi vasi zgubili zadnjega ustanovnega člana našega slovenskega prosvetnega društva. Naše upanje, da ga bomo imeli še dolgo med nami, se na žalost ni mogla uresničiti. Umrli je na posledicah starosti. Čeprav že precej v letih,

je še vedno z velikim zanimanjem zasledoval kulturna in politična dogajanja doma in po svetu. Slovenski vestnik mu je pri tem bil dober in zvest prijatelj, iz katerega je črpal vse to, da je bil vedno na tekočem. Da je bil Rezicev oče zaveden Slovenec je seveda jasno. Tudi otroke je vzgojil v zveste in trdne pripadnike slovenske narodne skupnosti in navdušene prosvetne, zlasti sina Jozeta, gospodarja Rezicove domačije, ki že nad 40 let zvesto poje v domačem slovenskem pevskem zboru in je že mnoga leta aktiven odbornik Slovenskega prosvetnega društva Loga vas.

Smrt Rezicevega očeta nas je vse globoko prizadela. Od nas je šel skromen vendar plemenit človek, ki so ga vsi spoštovali brez razlike na narodnost, človek, ki je vsa svoja leta posvečal samo enemu cilju, da bi ohranili slovensko besedo na naši pododgovni zemlji.

Pogrebni obred je opravil domači župnik Martin Hotimitz. Ob odprtem grobu je v ganljivih besedah od pokojnika vzel slovo predsednik Slovenskega prosvetnega društva Loga vas Stanko Cernic, ki je v obeh deželih jeziki orisal vrline in življenjsko pot tega zaslužnega moža. Naj mu bo domača zemlja lahka.

Rezicevega očeta bomo ohranili v nepozabnem spominu. Svojcem tem potom izrekamo globoko sožalje.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

V zajedu pod steno sta se navezala z rahlo tesnobo v srcu in razvila vrv. Rožljanje klinov je zmotilo brezmejno tišino. Zmotila sta orla. Senca velikih kril je zadržala čeznjo in grenko otožni klic se je razgubil v prepadih.

Primož, ki je v steni izbral smer njenega vzpona, se je prvi zagnal v navpično poč. Skala je bila čista in mrzla. Z rok mu je njen hlad polzel vse do srca, premagujočega strah pred globino. Vendar je bilo hrepenenje po višinah močnejše in z vso močjo sta se spoprijela z navpičnostjo zakrivljenega prostora, v katerem je tudi čas dobil povsem novo vrednost.

Višina je požirala vrv meter za metrom, dokler ni Vojko zaškil glas:

„Krenil Varujem!“

Tako sta plezala raztežaj za raztežajem in se sporazumevala v skopem jeziku, skoraj le z ostenki tonov. Kladi sta peli in zveneli so klini. Bil je to tih boj. Sčasoma sta se ga privadila. Zavedala sta se, da se ne borita z goro, temveč s svojo slabostjo, tesnobo in strahom in da se hranita z upanjem ter voljo, da dosežeta cilj. Z gorami se boriti ni mogoče. Sicer bi jih ljudje že zdavnaj zravnali z zemljo...

Globine so rastle in zobje prepado so se odpirali kot kamnite čeljusti. Pripelzala sta pod previsno zajedu, kjer je bilo na videz konec poti.

Primož jo je naježil s klini. Ko mu vzpon ni uspel in se je utrudil, je poskusil Vojko. Pripelzala je malo višje, kjer mu je pot zaprl previs. Zdelo se mu je, da je tu konec poti in življenja. V noge in roke so ga prijemali krči.

„Drži!“ je kriknil. „Padam!“

Primožu se je vrv do krvi zajedla v dlan, toda obdržal ga je. Zablignol je nad praznino. Potem ga je počasi spustil na polico.

„Težak si, čeprav si majhen!“

Sedla sta, da bi si opomogla. Globoko pod njima je bila reka, iskrea se v soncu kot srebrna nil.

„Naj odnehava?“ se je obrnil Primož k prijatelju.

„Nel!“ je dejal Vojko, „če tu ne gre, bo šlo drugje! Človek ni rojen za to, da bi odnehal!“

Šla sta po polici naprej, se vzpela čez izpostavljeno raz in prilezla v kamin, ki je obšel previse. Zagledala sta drevo sredi stene.

Sonce je bilo že zdrsnilo z zenita, ko sta pripelzala na zelenico pod ogromnim previsom, kjer je nad prepadi samevalo drevo. Zleknila sta se ob njem. Razveselila sta se ga kot dragega človeka, s katerim se lahko spoprijateljijo na prvi pogled.

„To naj bo polica bogov,“ je dejal Primož in božal nežne zelene iglice vejic, ki so z razbičnega debela zelele v praznino.

„Kakšnih bogov, če ne verujem vanje!“ je odvrnil Vojko.

„No, pa takih, ki jih ni,“ se je posmejal Primož.

Na polici je rastle nekaj resastih trav in živobarvnih cvetic, skalo pa je lizal lišaj.

Bila sta lačna. Odvezala sta vsak svoj nahrbtnik, jedla in pila. Okoli njiju je zaplavala ljata kavk. Svedrale so se v prepade in kričale. To je bilo do sedaj le njihovo drevo in le one so sedale nanj. Vojko jim je nadrobil kruha in ga raztrosil po polici.

„Prav je, da si razdelimo, čeprav je malo za vse. Saj smo vsi lačni...“

Primož se je oprijel debela. Koža je bila nagrbančena od mrazov, rane od udarcev kamenja so bile zasmoljene. Nagnil se je. Moč prepada ga je vlekla nase. „Padi,“ mu je šepetala globina, „padi tja, kamor bo padlo drevo, med bele rjuhe strahu, razpotegnjene med navpičnimi

stebli.“ Njegovo senco je požirala praznina; tesnoba ga je lizala kot mrzel, neviden plamen.

Vojko je ležal na hrbtu in gledal v oblake, ki so bili čedalje temnejši. Drseli so čez svod in se gmadili ob sosednjih vrhovih. Potem je legel še Primož, vzel iz žepa orglice in zaigral. Vojko je molče poslušal zdaj nežne zdaj divje zvoke, ki jih je odnašal veter.

„Primož, kakšna pesem je to?“

„To je pesem drevesu nad prepadom. V tem trenutku sem rešil njegovo uganko.“

„Čudovita pesem... Če prideva iz stene ven, bom napisal zgodbo o drevesu.“

„Če prideva?“

„Lahko se zgodi da ostaneva za vedno tu kot to drevo. Sem naju nihče ni klical. To je kraj smrti in ne življenja. Kakšen smisel je v tem, da se bova spopadla še z večjo smrtnost?“

„Pusti to! Najina volja bo izbrala pot. Vsako napredovanje ima smisel. Povej mi raje z besedami, kar si zaigral.“

„To ni samo zgodba o starcu in o drevesu. Tudi malo tvoje in moje je v njej, ali pa še koga drugega. To ni edino drevo, ki ne raste v gozdu...“ Primož se je zastrmel v brezmejnost neba in govoril: „Polica bogov je ležala v srcu gore, obdana s prepadi... Tako so jo poimenovali tisti, ki so se bali gorskih demonov... Pred severnim vetrom jo je varoval mogočen skalnat stebel z obrazom slinge, pred plazovi trebušast previs; na njej so posedale plice in gnajile prgišče prsti z iztrebki, dokler ni neko pomlad na zaplatah lišajev pognalo nekaj bornih trav. Ko je gozd semenil, je z dobrim vetrom prijadralo drobno seme v puščavo jaločnega kamenja in pristalo na polici... ušlo je kljunom lačnih ptic in vzkliklo, čeprav je v temnem obličju gore prežala smrt in vsakem koraku. Sredi puščobnih samot je pognalo drevo, ne da bi vedelo, kaj

Z električnim mešalnikom v poletni vročini

Na gornje vprašanje je težko odgovoriti, saj vidimo — če pregledujemo literaturo, ki obravnava vzroke jecljanja — da imajo strokovnjaki o tem različna mnenja. Pa pustimo vzroke. Pomembna pa je ugotovitev, da so vsi strokovnjaki enotni v tem, da je otroku, ki jeclja, potrebno pomagati.

Ce starši opazijo, da otrok jeclja ali da pričenja jecljati, naj se najprej posvetujejo z zdravnikom. Le-ta bo otroka pregledal in ga po svoji presoji napotil še na druge preglede in nato odredil ustrezno zdravljenje. Morda

Kako pomagati otroku, ki jeclja

bo z otrokom delal otroški psihiater, psiholog, foniater in po potrebi tudi logoped. Starši pa morajo pri ravnanju z otrokom upoštevati navodila strokovnjaka.

Toda preden bodo starši prišli do ustreznih svetovalnic, je dobro, da pri ravnanju z otrokom, ki jeclja, upoštevajo naslednje nasvete:

● Jecljanju naj ne posvečajo pretirane pozornosti. Če jecljavčka nenehno opozarjamo, potem še bolj pazi na izgovorjavo in zaradi neprestane duševne napetosti še bolj jeclja.

● Vsi družinski člani, predvsem pa starši, naj govorijo z otrokom mirno, božajoče in ljubeznivo.

● Če je jecljavček hkrati tudi levičar, ga ne preusmerjajmo na uporabo desnice. Pohvalimo njegove risbe in pismene izdelke, četudi jih je narisal z levo roko.

● Ne zahtevajmo od otroka-jecljavčka, da slabo izgovorjene besede na našo željo nekajkrat ponavlja.

● Ne pokažimo otroku zaskrbljenosti in strahu zaradi njegovega govora.

● Navajamo otroka na samostojnost pri oblačenju, hranjenju in pospravljanju ter ga za to primerno pohvalimo.

● Poskušajmo spraviti otroku s poti druge neprimernosti, ki bi ga lahko privedle v še večjo živčno napetost.

● Ne norčujemo se iz otroka, ki jeclja.

● Dajmo otroku, ki jeclja, možnosti, da veliko govori. Napačno je, če starši otroku, ki jeclja, napišejo listke, kadar ga pošljejo v trgovino. Počutil bi se še bolj negotovega.

● V družini in izven nje dajmo otroku možnosti, da se uveljavi.

● Otroku, ki jeclja, se rad izmika otroški družbi. Prizadevamo si, da bo čimveč med svojimi sovrstniki. Zelo ugodno je, če otroka pred vstopom v šolo vključimo v vzgojno varstveno ustanovo. Tam otroci veliko pogosto nastopajo, rišejo in modelirajo. Vse te dejavnosti ugodno vplivajo na razvoj otrokovega govora.

● Če opazimo uspeh, otroka pohvalimo, najvažnejše pa je, da ga nenehno hrabrimo.

Narobe je, če mislimo, da električni mešalnik uporabljamo le za pripravo različnih pijač in sadnih mešanic, ker si lahko z malo spretnosti pomagamo z njim pri pripravi hrane povsod tam, kjer živila mehansko obdelujemo. Vendar se nam prav v poletni sezoni najbolj prikaže za hitro pripravo sadnih in zelenjavnih napitkov. Poletna pripeka ne dopušča obsežnih kuhinjskih priprav in akrobacij. Pijača, katero v istem trenutku, ko smo si jo zaželeli, tudi pripravimo in popijemo, ima največjo vrednost.

Oglejmo si, kako si bomo osvežilo pijačo pripravili z napravo, ki je namenjena le za to: z električnim sokovnikom ali kakor mu tudi pravimo, sadno centrifugo.

S sadno centrifugo lahko dobimo sok iz kakršnegakoli sadja ali zelenjave. Sok moramo použiti najkasneje v 10 minutah, ker po tem času že izgublja vitamine. Barva soka se zelo hitro spremeni, zato mu dodamo nekaj kapljic limoninega soka. Preden začnemo stiskati sok, moramo sadje in zelenjavo oprati in očistiti.

Sadje in zelenjavo narežemo ali naribamo na primerne kose in nato s pomočjo centrifuge iztisnemo sok, ki mu primešamo potrebne količine sladkorja v prahu ali soli, dodamo vodo, mleko, sodavico ali kockice leda. Okrasimo z limonino rezino, celo jagodo, paradižnikovo rezino, olivo in podobnim.

— 200 g čistih jagod, 1 limona, 150 g sladkorja, pol litra mleka, led

— 200 g borovnic, pol limone, 100 gr sladkorja, pol litra mleka, led

— 4 breskve, pol limone, 150 g sladkorja, 1 velika žlica konjaka, ohlajena mineralna voda

— 1 kg paradižnika, 1 drobna čebula, peteršilj, sol

— 500 g naribanega korenja, janež, sol.

Tudi osvežilne pijače z električnim mešalnikom pripravljamo tik preden jih želimo použiti:

— 200 g jagod, pol banane, 1 kolobarček ananasa, pol narezane limone, sladkor, pol litra vode, žlica konjaka, kocke leda

— 2 breskvi, 1 kolobarček ananasa, četrt limone, sladkor, pol litra vode, žlica konjaka, led

— 1 liter mleka, 4 velike žlice mleto čokolade, 2 žlički kave, 4 žličke konjaka, led.

Električni mešalnik pa naj nam ne bi služil le za pripravo pijač ali sadnih kaš, temveč se ga naučimo uporabljati pri vsakem obroku: za pripravo čebule, korenčka, zelenjave, za mletje mesa, pri vseh pudingih, palačinkah, za tepanje smetane, snega, majoneze in še pri številnih drugih opravilih. Če imamo poleg osnovne posode še nastavek za mletje kave, lahko sami zmeljemo tudi orehe, mandeljne, drobtinice — v trenutku,

ko jih potrebujemo.

Ce bi imeli priložnost izbirati med mešalnikom z malo nastavki in mešalnikom, ki jih ima veliko za najrazličnejša opravila, se zavedajmo, da so mnogi nastavki večkrat celo v napoto. Menjava in čiščenje nam čisto jemljejo več časa, kakor če z malo spretnosti in prakse izvedemo vsa navedena opravila z enim ali dvema nastavkom.

Neprecenljiv je mešalnik pri družinah z majhnimi otroki. Od mlečnega zdroba, ki je včasih poln svaljkov in ne gre skozi dudko, pa do kuhane zelenjave, mesnih kaš, suhih kaš in podobnih jedi nam je nepogrešljiv v vsaki dobi otroškega razvoja.

Sončne pege

Sončne pege sicer ne sodijo k večjim letnim napakam, včasih celo zelo pristojajo okroglemu veselemu obrazu. Toda za večino žena so pege neprijetne in pri marsikateri povzročijo celo hujše manjvrednostne občutke.

Med mnogimi sredstvi, s katerimi se bojimo proli sončnim pegam, je edini zares učinkovit pripomoček izogibanje sonca in direktnega sončenja. Uspešno je že mazanje prizadetih delov z raznimi zaščitnimi kremami na koncu februarja, marca in v začetku aprila. Krema naj vsebuje določen odstotek kinina, katerega vam vmešajo v lekarni ali pa predpiše zdravnik.

Ce že morate hoditi v soncu, si obraz namažite najprej s kremo, nato ga pokrijte s tekočo šminko in še malo napudrajte. Opustite sedenje na soncu in sončenje obraza do maja, ali pa obraz zaščitite z pokrivalom s širokimi kraji. To velja seveda le za ljudi, ki so nagnjeni k sončnim pegam.

Vsa domača sredstva, kot denimo, umivanje s kumaričnim sokom, mazanje s kislo smetano, obloge kislega zelja, dajo sicer nekaj uspeha, vendar bolj malo in ne smemo pričakovati čudežev, saj tudi vsa belilna močnejša sredstva (razni luščilni pripomočki itd.), ki jih predpisuje zdravnik, dajejo dvomljiv rezultat.

Kreme, katere uporabljamo za beljenje, nikakor ne smejo dražiti kože. Če nam koža povzroča srbenje ali pa rdeče madeže, moramo z njo takoj prenehati.

Tako nimamo zanesljivejšega sredstva za odpravljanje sončnih peg. Najboljša je torej preventiva: nikar ne nastavlajte nezaščitenega obraza direktnim sončnim žarkom!

Gobe nadomeščajo meso

Gobe imajo veliko hranilnih snovi, zato jih uvrščamo med zelo kalorična živila kot so npr. stročnice. Hkrati gobe nadomeščajo meso. Ker pa niso lahko prebavljive, jih ne konsumiramo v večjih količinah naenkrat. Pri kuhanju gob se zgubi njihova hranilna vrednost, zato se poslužujemo drugih metod priprave: dušenja, cvrenja, pečenja, vlaganja in priprave v raznih omakah. Pri čiščenju gob moramo biti zelo previdni in tudi znane užitne gobe pregledati z vso natančnostjo. Gobe, ki rastejo med dolgim deževjem, so starikave in manj priporočljive; prepojene so z vodo in nimajo hranilne vrednosti.

Najbolj znane in cenjene gobe pri nas so goban ali jurček, poljski šampinjon, mraznica (raste od avgusta do novembra), koničasti mavroh (od aprila do junija), navadna lisička (od julija do novembra). Obstaja še več vrst užitnih gob, ki pa potrebujejo dobrega gobarja specialista, da jih smelo in okusno pripravljene postavi na mizo.

Priprava gob. Ko gobe očistimo, jih hitro operemo, da ne upijejo vode. Nato jih zrežemo na rezine in položimo v primerno kozico. Po zrezanih gobah pokapljamo nekoliko limoninega soka, da ostanejo bele. Nato damo na gobe koščke masla ali margarine, jih pokrijemo in pri srednji toploti dušimo, vmes pa večkrat premešamo. Tako pripravljene gobe lahko uporabljamo za različne jedi: za gobovo rižoto vzamemo olje ali mast in pražimo na njej sesekljano čebulo. Ko je čebula pražena, dodamo gobe, riž, sol, poper in sesekljani peteršilj, popražimo in zalijemo z vrelo kostno juho ali vodo, postavimo kozico za 20 do 25 minut v vročo pečico. Riž merimo takole: na pol litra riža liter tekočine, vendar to pravilo ne velja za vsako vrsto riža, nekatere vrste potrebujejo več tekočine, druge manj. Če uporabljate vedno enak riž, vam je praksa že pokazala merilo. Za rižoto kot samostojno jed potrebujemo 8 do 10 dkg riža na osebo.

okostja živali. Prepad je govoril drevesu: „Brez cilja rasteš, drevo, nobenega smisla nima tvoje trpljenje, ne boš preneslo bremena osamljenosti in ne hladu sovražnega kamenja. Padi, drevo! Usojeno je, da ne moreš živeti v srcu temne strani gore! Padi v moje naročje pozabe! Mahovi bodo pokrili tvojo bolečino, kamenje te bo zasulo...“ Drevo ni poslušalo varljivega vabila. Uporno je rastle in premagalo je svinčeno težo osamljenosti, obstoja na robu...

Globoko spodaj se je v gozdu razprostiralo mravljišče življenja. V soncu so se bliskale pisane barve in gozd je zvenel od ptičjega petja. Kadar je prihrumel vihar v dolino, ga je armada detev prestregla. Drevo na robu pa se je samo borilo z njim. Upogibalo se je kot lok, vendar se ni zlomilo...

Spodaj so v gozdu zvenele sekire, žage so grizle drevesa. Drevo na robu pa se ni balo sekir in žag. Premagalo je sile temne strani in živelo. Kopalo se je v luči prseče svetlobe in zelenelo v objemu sončnih dni... Vetr je razigrano piskal po rezeh na kamnite piščali in rdeči smeh sončnih zarij je poljubljal okrajke stebrov, ko je drevo vzcvetelo... Sence oblakov so drsele kot podobne skrivnostnih živali po pobočjih gora... Na koncu drobnih vej, obdanih s šopi mehkih iglic, so se v vetru pozabavali krvavo rdeči cvetovi, kot bi se bliskala kri v kapljah rose. Potem je drevo semenilo v mrzlo naročje gore, po vseh polkah, do dna pobočja stene. Ko je izpolnilo svoj namen, je laže čakalo uničenja. Navadilo se je je praznine in prepada in ognjenih jezikov strel. Preživelo je krivuljo svojega časa in postalo staro. Skalovje ga je posvojilo... Mladostno prožnost je zamenjala trdota... Čezenj so polzeli vetrovi stoletij in valovila tišina brezčasa. Nič več ni priraščalo... Poti sokov so se zamašile in drevo je umiralo... Koža, razcefrana od kamnov in razgrizena od zmrzali, je razpokala

in odpadla... Votle roke vetra so jo lupile in voda je umivala gole veje, dokler drevo ni bilo slečeno in po barvi podobno skalovju. Na široko odprta usta prepada so zaman čakala nanj... Okostenelo drevo je golo viselo nad praznino in na njegove veje so sedale ptice...

„To je bila čudovita zgodba, Primož,“ je čez čas rekel Vojko. „Moral boš postati pisatelj!“

„Ne vem, kaj bom. Vem samo to, da bom iskal resnico. Zdaj, ko je izginil onstranski svet resnice, je naša naloga, da vzpostavimo resnico tega sveta...“

„Kdor jo išče, jo že vzpostavlja. Pomaga zanika laž, prav tako. Kdor pa laže zaveštno, jo komar zagonablja,“ je dejal Vojko. Malo se je zamislil, potlej pa je rekel: „Primi za pero! To pomeni prav toliko, kot držati puško v rokah. Ne izpusti je iz rok!“

Primožu je na ustih zaigral smehljaj.

„Poznaš me, lahko mi zaupaš. Če jo bom prijel, je ne bom izpustil!“

Potem nista več govorila. Dovolj sta vedela drug o drugem, zato sta zaupala vrvi. Na njej sta bila oba celota. Spet sta se spopadla s strmino. Obšla sta veliki previsi. Plezala sta preudarno in v višinah ju je strah zapustil. Stena ju je napojila s svojo trdnostjo. Premagovala sta sto in sto drobnih ovir in pasti, ki so jima zapirale pot. Ogibala sta se goljufivih oprimkov, ki so se krusili pod prijemi rok, zajed, ki so vodile v slepo, in drugih pasti. V steni med nebom in zemljo je razum odpovedal. Gibala sta se le s čuti, ki vodijo ribe skozi morska prostranstva, ptice nazaj do gnezd pa zveri, da se ogibajo pastem. Pripeljala sta pod vrh stene, kjer so jima pot zaprli novi previsi. Brez oklevanja sta se spoprijela z neznanim. Poč, ki je bila videti vabljivo prehodna, ju je zapeljala pod mogočno streho.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

vse bo prestalo, če bo hotelo obstati. Nežno drevesce se je spopadlo za pravico življenja z upornostjo gorskih dreves. Vrsta milih zim in toplih poletij je omogočila, da je drevesce s svojimi vejami pokukalo v prepad. Bilo je tanko, odeto v plašč žametnih iglic. Pozimi se je upognilo pod težo snega, spomladi zravnalo. To se je z njim dogajalo tako dolgo, da je postalo močno, obstalo pokonci in se stoji spopadlo z viharjem in mrazom... Ptice v gorovju so se razveselile... Zdaj so sedale nanj. Drevo je rastle počasi, s strahom in upanjem. Čim višje in močnejše je bilo, tem bolj se je nagibalo nad globino. Občutilo je prečudno silo prepada, ki vleče vase, v brezdanjo globino. Njegov senčni obris je počitala praznina. Drevo je poznalo dve značilnosti časa: čas smrti in čas življenja... ledeno telo zime in kratka poletja z božajočim vetrom... Občutilo je vse sovražne sile temne strani, ki ni marala življenja. Na spomlad so rohnili plazovi, znanilci smrti, sli gore, ki se je prebudila... V prepadu je deževalo kamenje in kriki razbitih skal so krožili iz gore v goro... Drevo je prebolelo mnogo ran. Bilo je pripravljeno, rastle je drugače kot drevesa v gozdu. Bilo je samotno, ogroženo drevo, na kraju, ki ni namenjen drevu. Žejno prsti je poglajale svoje korenine globoko v razpoke skalovja... Kot žile so se korenine prepletale med seboj in se oprijele dna. Čim globlje so segale, tem više se je vzpenjal vrh in se upiral viharjem, ki so hoteli drevo izruti... Drhtelo je in vsa vlakna so se napela in vzdrla... V STRAHU JE MNOGO MOČI... Zato se je drevo nevidno krepilo. Čim više je zrastle, tem globlje je videlo v žrelo globine... Prepada je bila velika praznina, posejana z maskami mrtvega kamenja, prepredenimi z ostrimi sencami... to je bilo naročje smrti, ki ugonablja vse živo in ki čaka tudi na drevo... Iz njega so vele sape tesnobe in se kadile v meglo... v trebuhu njegovega dna je trohnelo nekaj dreves in so se belila

za oddih in razvedrilo

CURTIS W. CASEWITZ

Očetova dolžnost

Zavil je z avtom v drevored, kakih sto metrov od glavnega poslopja kaznilnice. Globoko je vzdihnil in še nekoliko posedel, preden je izstopil, ter šel s togim korakom proti vходу. Pozdravil je stražnika in se predstavljal: „Jaz sem Lambrecht in sem prišel po sina.“

„Ah, da Lambrecht?“ je prijazno odvrnil stražar. „Opoldne ga bodo izpustili. Izpolnjuje še zadnje formalnosti.“

„Razumem. Hvala!“

„Vi niste od tu, gospod Lambrecht?“

„Nemec sem, živim pa že mnogo let v Ameriki.“

„Se vam pozna po izgovorjavi, čeprav govorite perfektno angleško. Izvolite v čakalnico.“

„Ne, počakal ga bom v avtu. Prosim obvestite, da sem tu.“

„Da, gospod.“

„Hvala lepa!“

Policist mu je odzdravil in gledal za njegovo visoko, vitko postavo.

Karl Lambrecht je sedel v avto in si z rokama zakril obraz, da bi skrnil sramoto in ponižanje, ki sta ga dušila. Nato se je zravnal, pripravljen na srečanje s sinom. V trenutku se je na nekaj spomnil, pripoginil se je in iz omarice opremne plošče potegnil samokres in si ga vtaknil v žep suknjice. Roke so se mu tresle, ko je to storil, in sam sebi se je čudil, da mu je sedaj, ko je prišel pričakovani trenutek, srce nemirno utripalo in mrzel pot mu je orosil čelo. Čez nekaj minut bo sam s svojim sinom na stari, prašni cesti, ki vodi mimo polja v mesto.

Pogledal je sivo poslopje in si mislil, v katerem nadstropju je Hans prebil tri leta zapora. Bledo novembrsko sonce je predrlo nizke oblake in razsvetlilo gole vrhove dreves. Okolica je postala še mračnejša in mrka.

Ura je bila že pol enih, a Hansa še ni bilo. Očeta je stisnila bridkost. „Zakaj ga ni tako dolgo? Če le ni storil zopet kaj kaznivskega, da ni mogel oditi. Ne bi se čudil, saj je Hans v svojem kratkem življenju povzročil toliko neprijetnosti in slabih dejanj. Imel je šestnajst let, ko je kradel avtomobile, pijačeval, jemal denar starim gospem, ki se niso mogle braniti, in končno je ponoči v družbi svojih sodrugov izvršil neverjetno drznost, veliko tatvino v drogeriji v Main Streetu.“

Karl Lambrecht je zardel ob spominu na to sinovo dejanje. Pred očmi so mu zaplesale, kot na filmskem platnu, strašne ure, ki jih je preživel naslednje tedne. Dnevnik so posebno poudarjali dejstva, da so bili vsi fantje iz dobrih, uglednih družin, nato zasliševanja, zadrege pred znanci, tolažilne besede prijateljev. Kolikokrat je Hans ušel z doma! V koliko sleparij je bil zapleten! Nešteto. In potem bolezen Herte, srečne žene in nesrečne matere. Njeno srce ni preneslo udarcev, ki jih ji je kruto zadajal sin, brez usmiljenja, brez kesanja...

Lambrecht je stisnil čeljust in zopet se ga je polastila jeza. Če bi živel v Ameriki tisoč let, ne bi mogel pozabiti kodeksa časti, ki so ga njegovi starši naučili ljubiti. Lambrechtova družina je bila v Leipzigu zelo spoštovana in ugledna, in ko se je Karl izselil v Ameriko, je nesel s seboj v svojem zvezu vse nauke svojega očeta in jih srevsto čuval. Kmalu se je privadil v ljubkem kraju Milwaukee, kjer je bil z vsemi prebivalci v prijateljskih odnosih. V družinskem krogu pa je obdržal evropske šege in navade, predvsem je gojil čut dostojanstva, spodobnosti in pravičnosti, kar je bilo zanj nepogrešljivo v človeških in socialnih odnosih. Besed: sramota, nečast, neko-rektnost ni bilo v njegovem slovarju, in ko je prišel Hans na svet, ga je sprejel z drhtečo pobožnostjo, pripravljen na težke dolžnosti očeta, v svesti si, da bo z leti žel sadove ljubezni in discipline. Toda vse se je zrušilo in ga potopilo v morje obupa. Spomin na Hansa otroka je ostal le medel sen.

Lambrechtova roka je segla v žep jopiča in potipala revolver. Ne bi bilo težko, le miren mora ostati, miren, resen, brez sovraštva, brez jeze.

Končno je zaslišal škripanje vrat in neki glas, ki je rekel: „Pojdi fant, tvoj oče te čaka v onem avtu!“

Lambrecht je gledal Hansa, ki se je bližal z drsajočimi koraki, v roki je nesel star kovček iz lepenke in zdel se mu je čisto tuj človek, s katerim nima nič skupnega. Neznanec v karirastem suknjiču in v preširokih hlačah. Tri leta pač marsikaj spremenijo, tudi mladeniča pri komaj štiriindvajsetih letih.

Hans je bil plavalas, sinje, blede oči so bile brez izraza in zaprte, ozke ustnice. Ko je prišel do avta, se je nagnil k oknu in hladno rekel: „Čemu si prišel? Nočem govoriti s teboj!“

„Prisedi za trenutek!“

„Pusti me v miru!“

„Vstopi!“

„Poslušaj me! Končno sem zunaj in ne sprejemam od nikogar ukazov. Še preveč sem jih slišal tam notri. Ne pozabi, da sem polnoleten.“

Karla se je polasčala globoka utrujenost. Ni spoznal niti več glasu svojega sina, tako je bil oster in hrpav.

„Vstopi!“ je ponovil. „Daj mi kovček, spremim te v mesto. Ni nobenih prevoznih sredstev in peš ne moreš iti.“

Hans se je še hip obotavljal, nato je sedel v avto in postavil kovček medse in očeta. „Prav!“ je zamrmral, „a samo do mesta. Torej... Kaj hočeš?“

Lambrecht je položil roke na volan in se ozrl v sina. Moj bog! Kako se je spremenil! Oči so se izmikale očetovemu pogledu, obraz je imel sivkast zaradi pomanjkanja svežega zraka, nos koničast in ob ustih dve grenki gubi. Nepričakovan val usmiljenja ga je prevzel. Bil je še vedno njegov otrok, preстал je trdo kaznen... morda bi ga ne smel ponovno kaznovati, temveč mu pomagati in ga razumeti. Bal se je, da bo bruhnil v jok in se je s silo premagoval.

„Tvoja mati je umrla lansko leto,“ je izdaval s tihim glasom.

„Vem, prejel sem pismo.“

Tudi Lambrecht je takrat prejel pismo. Pisal mu ga je ravnatelj kaznilnice, rekoč: „Obnašanje vašega sina je dobro, ničesar mu nimamo očitati, zato ga bomo izpustili ob določenem času. Vendar pa ne morem garantirati glede njegove rehabilitacije. Hans je zaprtega značaja, ne pokaže svojih čustev. Če si dovolim svoje osebno mnenje, bi rekel, da bi se fant spraval na pravo pot z dolgim

in potrpežljivim ravnanjem, kar bi mogli storiti samo vi, njegov oče. Z drugimi besedami: Hans potrebuje ljubezni in iskrenosti, kar mu lahko nudi samo njegov dom.“

„Da, ravnatelj je imel prav. Dal mu bom ves čas na razpolago, da bi se našel samega sebe,“ je pomislil Karl. „Potrpežljiv bom z njim, obdal ga bom s toplino in ljubeznijo.“ Pred seboj je videl prihodnost svojega „novega“ sina in spregovoril:

„Hans, poslušaj!“

„Pojdimo vendar,“ ga je prekinil mladenič. „Imam malo časa, moram na vlak.“

„Ne, ne, poslušaj je naglo rekel Karl. „Prej me poslušaj! Vem, da te moja trgovina s pivom ne zanima. To si mi tisočkrat ponovil in te tudi ne silim v to.“

„Hudič je postal menih,“ je med zobmi zamrmral Hans.

„Glavno je, da prideš z menoj v Milwaukee,“ je nadaljeval Karl. „Potem, ko bomo doma...“

„Me boš pretepel, kot si to storil, ko sem imel osemnajst let.“

„Ne, Hans! Preteklost je mrtva in pokopana. Pomagal ti bom ustvariti novo življenje. Poznam nekoga, Nemec je kot jaz, in prodaja avtomobile. Vprašal ga bom in prepričan sem, da te sprejme v službo. Saj si inteligenčen fant in v kratkem si boš pridobil dobro stališče. Naravno, da v začetku tvoj zaslužek ne bo visok.“

„Koliko?“

„Deset dolarjev na dan, nič manj.“

„Komaj za cigarete,“ je odgovoril Hans.

„Toliko za začetek. Pomisli, da sem jaz prejel na en dolar na dan, ko sem prišel v Ameriko.“

„Oh, nehaj! Preklete!“ je zavpil Hans. „Ali res misliš, da se mi ljubi zlomiti si hrbet ob priklanjanju pred bogatimi, ki si kupijo Cadillac?“

Lambrecht se je obvladoval, čeprav je razumel, da se je grad njegov upanj pričel rušiti. „Kaj pa misliš storiti?“ je obupano vprašal.

„Kaj te to briga?“

„Sveda me.“

„Če ti povem, te bo zadela kap.“

„Ne boj se, sem kar dobro zavarovan. Povej mi!“

Hans ga je z nezaupanjem pogledal: „Kdo mi je porok, da potem ne boš vohunil za mano?“

Karl je začutil, da mu gre na bruhanje, take govorce ni bil vajen. „Nikoli nisem v svojem življenju storil tako nizkotnega dejanja,“ je odgovoril. „Ne bom ga niti sedaj.“

„Dobro... Ko sem bil v poboljševalnici, sem se počutil kot riba brez vode in zgubljal dragocen čas med smrkvci. Tu v kaznilnici pa je bilo nekaj povsem drugega.“

Pogledal je proti poslopju jetnišnice in s ponosom nadaljeval: „V taki pravi ječi se človek marsikaj nauči, najdeš prijatelje, se navadiš, kako ravnati z ‚berto‘...“

„Berta?“ je hladno vprašal Karl in obvladoval trepet svojega glasu.

„Da, samokres.“

Čudežni izum

Ko sem se sprehajal s psom... (odkrito povedano, psa sicer nimam, toda zdravnik mi je priporočil sprehode in ker se nerad sprehajam sam, hodim pač s psom)... torej, ko sem se sprehajal s psom, sem zagledal nekega mažaka na vseh štirih...

„Oprostite, prosim, ali ste kaj izgubili?“

„Ne.“

„Mislim, da nekaj iščete.“

„Saj res iščem. Kemični svinčnik.“

„Zakaj pa ga iščete, če ga niste izgubili?“

„Da bi ga našel. Potrebujem ga. Pravkar sem se domislil, da bi napisal knjigo. Nocoj imam prost večer pa nimam kaj brati. Zato sem sklenil, da si bom kaj napisal.“

„Ali ne bi bilo boljše, če bi kupili kar knjigo. Saj je nekaj stvari že napisanih.“

„Vem. Spominjam se še iz šole. Vendar pa si bom raje sam napisal knjigo. Tako, da mi bo všeč. Tudi naslov že imam: Tihi Don Juan.“

„Ali Tihi Don ali pa Don Juan.“

„To je že bilo. Zato sem si izmislil Tihega Don Juana. Dobro, kaj?“

„Bolj tako.“

„Nič hudega. Knjiga bo tudi bolj tako.“

„Kaj ne bi bilo bolje napisati dobro knjigo?“

„Dobro sem žal že napisal.“

„Čestitam! Kakšna pa je bila?“

„Veste, tega pa ne vem. Ni se mi jo posrečilo prebrati. Izkazalo se je, da sem jo napisal v francoščini. Ker pa osebno ne znam francosko, je žal nisem mogel prebrati.“

„Toda kako vendar ste jo napisali v francoščini, če pa ne znate francosko?“

„Pomoloma! Žal je človeku lastno, da se moti. Na srečo pa poznam nekega prevajalca, ki je obljubil, da bo moja knjigo prevedel iz francoščine v švedščino.“

„A švedsko pa znate?“

„Osebno ne.“

„Torej vseeno ne boste mogli prebrati svoje knjige?“

„Saj ni važno. Moram vam priznati, da me skandinavska literatura ne vleče. Torej nimam kaj obžalovati!“ Ko je to rekel, je vstal.

„Ste našli kemični svinčnik?“

„Ne. Toda spomnil sem se, da je nocoj na televiziji dober film. Zato mi ni treba napisati knjige. Gledal bom film.“

Kolikokrat sem se že prepričal, da je televizija — čudovit izum!

MARIA SZUBASZEK (Poljsko)

Anekdote

Cervantes je na stara leta potoval po Španiji. V podeželski gostilni je podvoril mladi krčmarici.

„Gospod, oglasiti bi se morali pred kakimi tridesetimi leti, tedaj bi vas morda poslušala,“ ga je zavrnila krčmarica.

„Saj sem se oglašil, gospodična,“ je odgovoril avtor Don Kihota. „Našel pa sem vašo mamico, ki mi je rekla, naj pridem, ko bom starejši. To me je spodbudilo, da sem danes poskusil še pri vas.“

Ko so pridri leta 1866 pruski huzarji v neko češko vas, se je eden od njih vedel izredno pogumno. V kmečki hiši si je odpasal sabljo in jo vrgel na mizo, rekoč:

„Tu sem zdaj jaz gospodar!“

Kmet, lastnik hiše, je po teh besedah odšel in se vrnil čez nekaj časa z gnojnimi vilami ter jih položil poleg sablje na mizo.

„Kaj si drznete?“ je zakričal Prus.

„No, če že hočete rezati s tako velikim nožem, morate imeti tudi primerne vilice,“ je mirno odgovoril kmet.

Med tekom po gozdu, ki ga je priredil za šport navdušeni ameriški predsednik Theodore Roosevelt v bližini Washingtona, so morali udeleženci preplavati tudi Rock Creek. Vsi so se slekli do gola in plavali tako, da so držali obleke nad glavo. Le nabrtili francoski poslanik Jusserand, ki se je tudi udeležil teka, je obdržal rokavice na rokah.

„Zakaj pa to?“ so ga vprašali.

Jusserand je odgovoril z resnim obrazom: „Naposled lahko srečamo kako damo.“

Vojaka, ki je bil obtožen kraje dragocenosti iz neke romarske cerkve, so obsodili na smrt. Njegova prošnja za pomilostitev, češ da mu je dve zlati srci podarila Mati božja iz usmiljenja do njegove revščine, je prispela do cesarja Friderika II., ki je vojaka sicer pomilostil, a takoj izdal nov zakon: „Odslej je vojakom pod smrtno kaznijo prepovedano sprejemati od Boga in svetnikov kakršnakoli darila.“

„Kaj ste imeli v ječi orožje?“

„Tu pa tam že, a to ni važno.“

„Nadaljuj! Kaj si se še posebnega naučil?“

Hansove mrzle oči so vzplamtele v čudnem blesku. Obliznil si je suhe ustnice, preden je spregovoril: „Vem, kako se vlogi v kako banko, kako si prilastiš ovitek s plačami kakega podjetja, kako blokiraš oklopni kamion... To so podvigi v velikem stilu, ki ti prinesejo tisoče dolarjev. Samo tako prideš do nekaj resnega, za kar se tveganje splača. Po toliki ‚smoli‘ sem končno našel prave ljudi.“

„Kaj so kriminalci in vlomilci pravi ljudje?“

Hans se je zaničljivo nasmehnil. „S tvojega vidika ne. Jaz pa gledam stvar drugače, tisti ljudje so pravi profesionalci. Sedaj pa mi ne začnjenaj s pridigami. Jaz sem tak kot oni in oni se popolnoma strinjajo z mojim mišljenjem in moji željami.“

„In katere so tvoje želje?“

„Pridobiti mnogo denarja, imeti lepe žene in luksuzne apartmaje. Tvoje uživanje me ni nikoli zanimalo.“

„Pa si že pripravljen pričeti z delom?“

„Da, imam prijatelje, ki so bili odpušteni pred menoj iz ječe in me že čakajo v drugem mestu.“

Karl se ni mogel več premagovati. Odprl je vrata, vzel sinov kovček in ga zagnal na travo.

„Ven!“ je ukazal.

Hans se je zarežal: „Z veseljem! Toda prej ena reč.“ Segel je z roko v predalček opremne plošče in izvlekel prazno. „Kam za hudiča?...“

„Si to iskal?“ je vprašal oče in mu pokazal revolver. „Sem ga že sam vzel iz predala. In sedaj ven, nočem umazati sedeža s krvjo.“ Zapletal se mu je jezik. Sedaj je bilo vse kot prej, ko je prišel po sina in je imel pripravljen svoj načrt. Srd ga je dušil v grlu in segal do možgan. „Heraus!“ je zavpil, kot da je pozabil izraziti se v angleščini. „Verstehst du?“

Hans ga je gledal in oči so se mu razširile od strahu. „Kaj ti je?“ je plašno vprašal in stopil iz avta.

Lambrecht je dvignil roko in pomeril, Hans je kriknil in začel bežati, toda prvi strel ga je zadel, preden se je utegnil skriti za drevo, in padel je na kolena. Karl je skočil iz avta in pohitel k sinu. Fant se je obrnil na hrbet in začudeno pogledal očeta:

„Papa...“ je zastokal. „Zakaj?... Zaka?...“

„Za tvoje dobro,“ je mrzlo odgovoril Lambrecht. Nato je še dvakrat ustrelil in odvrnil samokres ter šel naproti policajem, ki so pritekli iz jetnišnice. Brez odpora je voljno šel z njimi.

Pri trupu sta ostala dva stražnika.

„Neverjetno,“ je menil prvi. „Tako ugledna oseba! Kaj za vruga se mu je zgodilo?“

Njegov tovariš pa je zmajal z glavo: „Evropejci imajo vročo kri. Ta mož je Nemec. Več, oni imajo svoje ideje glede časti, maščevanja, povračila itd. Mislim, da se je ta zadeva morala oprati samo s smrtjo. Oče je hotel izvršiti svojo dolžnost...“

„Dolžnost?... Zakaj pa je potem jokal?“

„Spoznal je, da če bi bil dober oče, bi moral storiti svojo dolžnost že mnogo prej, ko je bil sin še otrok... Kaj me gledaš z odprtimi usti? To je edina razlaga, ki mi je prišla sedaj na misel. Sicer pa nisem noben psihoanalitik.“

24. Avstrijski lesni sejem - Celovski sejem

od 9. do 17. avgusta 1975

1600 razstavljalcev iz 30 držav. Sejem, ki je zanimiv tudi za Vas.

od 7. avgusta 1975 od 18. ure naprej
VELIKO ZABAVIŠČE

ŠPORTNI VESTNIK

Škandal v Selah: vse v nemščini

Športno društvo DSG v Selah je minulo nedeljo otvorilo lastno nogometno igrišče in tako izpolnilo dolgotrajno željo selske mladine. Nogometno moštvo, ki ima za sabo izkušnje komaj enega prvenstvenega obdobja, je vse svoje prvenstvene tekme odigralo doslej na tujem, na igrišču DSG v Borovljah. Na dan otvoritve je športno društvo pripravilo nogometni turnir, ki so se ga udeležile enajsterice iz pobratene občine Škofje Loke, DSG in ATUS iz Borovlj in domača enajsterica.

Začuden smo vzeli na znanje način slovesnostnega poteka, še bolj pa nas je motilo to, da se slovenski človek v slovenskem kraju Selah tokrat ni počutil nič dobro. Zazdalo se mu je, kot da se nahaja nekje na Zgornjem Koroškem, kjer prevladuje nemški jezik. Obiskovalcem so štrleli nasproti letaki in plakati, ki so naznanjali v nemškem jeziku otvoritev nogometnega igrišča. Iz ojačevalcev pa se je glasila nemška pesem, kot da Selani svojih prelepih slovenskih domačih pesmi sploh ne bi poznali. Zazdalo se je, kot da je športno društvo v Selah nekaka podružnica nemškega kluba DSG iz Borovlj, ki je namerno poskrbel tudi za „vodilni protokol“, nemškogovorečega zastopnika od ostrične organizacije DSG Pippa. Temu se tudi ni najmanj zdelo vredno pozdraviti goste iz Škofje Loke v slovenskem jeziku.

Višek pa je vsekar bil nemški pozdravi govor predsednika športnega društva Florijana Oražeta, odbornika slovenske volilne skupnosti (2. mesto) v Selah. Ali je hotel napraviti uslugo nemškogovorečim nogometašem iz Borovlj? Temu bi se vsekar zlahka izognil, saj bi na otvoritvenem turnirju lahko nastopili slovenski ali dvojezični klubi, ki proti slovenskemu jeziku nimajo nič proti — Slovenski atletski klub, Globasica, Šmihel n. pr. S svojim nastopom pa se je zameril selskemu občinstvu, ki še ni pozabil poseg nemškogovorečega krvnika v njihov krog pred več kot 30 leti. Verjetno se je našim staršem tedaj zga-bilo govoriti jezik nemškega gospodčevskega folka. Treba je sedaj postaviti vprašanje vodstvu kluba, ali je DSG Sele-Zell slovenski klub, popolnoma nemški klub ali dvojezični klub v sicer popolnoma slovenski občini. Škandal sta nekoliko ublažila selski župan Herman Velik in novomašnik Janko Olip, ki sta se v govoru oziroma pri blagoslovitvi dosledno držala dvojezičnosti.

Delegacija iz Škofje Loke je vodil predsednik izvršnega odbora Jože Stanonik, slovesnosti pa je prisostvoval tudi bivši škofjelški župan Krvin. Iz strani Koroške nogometne zveze je bil navzoč predsednik inž. Raggautz.

Na športni plati je vse potekalo brezhibno. Rezultati nogometnih tekem so bili sledeči: Sele — ATUS 1:2, DSG — Škofja Loka 0:3, DSG — ATUS 0:1, Sele — Škofja Loka 0:1. Zmagovalec otvoritvenega turnirja je postala Škofja Loka pred ATUS iz Borovlj, Selami in DSG iz Borovlj.

● Austria — NK Zagreb

Koroški zastopnik v zvezni nogometni ligi Austria iz Celovca bo v soboto 2. avgusta imel v gosteh v štadionu KAC člana II. jugoslovanske zvezne lige NK iz Zagreba. Mednarodna prijateljska tekma se bo pričela ob 17. uri. NK Zagreb je preteklo nedeljo igral z mariborskimi drugoligašem (0:0) in se nahaja kakor Austria v pripravljalni dobi za novo prvenstveno sezono.

Austria iz Celovca je po enotedenskem kampu v Gradcu in po nekaterih prijateljskih tekmah s slabšimi nasprotniki igrala v nedeljo finalno tekmo za Wagnerjev pokal in zmagala proti WSG/VSU iz Be-ljaka 5:1 (2:0). Za tretje in četrto mesto sta se potegovala SCA Funder iz Št. Vida in Müssnig/Lienz (6:1).

Jesenske prvenstvene tekme v zvezni ligi bo Austria morala zaradi obnove celovškega štadiona odigrati v štadionu KAC.

● Mladinci SAK pozor!

Mladinci, ki bi radi igrali v mladinskem nogometnem moštvu Slovenskega atletskega kluba in še niso oddali za prijavo potrebnih listin (rojstni list, spričevalo, 2 sliki), naj le-te pošljejo nadoknadno do 10. avgusta 1975 na naslov Slovenskega atletskega kluba, Tarviser Straš 19, 9020 Celovec. Trener mladinskega moštva, Joško Wrolich, je dosegljiv telefonično v Ločah, štev. (0 42 54) 21 42.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 2. 8.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.10 Družinski obzornik — 9.00 Humor ne pozna meja — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Zeleni magazin — 13.00 Deželni razgledi — 14.00 Voščila — 15.30 Ljudska glasba v Celovcu pred 150 leti — 16.00 Ponudbe, napotki in mnogo glasbe — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 20.05 Vašo stevilko prosim! — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 3. 8.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Srečanje z mladostnimi leti — 9.00 Zadovoljni v nedeljo — 10.30 Radijska pravljica — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.15 Iz Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Na lov“ — 17.05 Veselite se življenja — 18.00 Deželni razgledi — 18.15 Iz Roža do Laboda — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Veselo zaigrano — 20.05 Povezan z glasbo — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 4. 8.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.15 Naravoslovstvo za vse — 9.29 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Z zvenečo glasbo — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.30 Predšolska izobrazba na deželi — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Melodije za vsaki letnik — 20.05 „Na lov“ — 21.05 To so bili časi radia — 21.30 Udarec na udarec — 22.10 Šport.

TOREK, 5. 8.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Veselo zaigrano — 14.45 Iz ljudskega življenja — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.30 Predšolska vzgoja na deželi — 17.10 Mednarodni koncert — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.45 Glasbena medigra — 20.05 Kaj radi slišimo — 21.10 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.10 Šport.

SREDA, 6. 8.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Pozdravljen stric Maks — 9.30 Solnografska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 16.00 Za potrošnike — 16.30 Predšolska vzgoja na deželi — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.30 Za prijatelja gora — 20.05 Srečanja — 21.30 Usoda nekega morilca — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 7. 8.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Stara jezera naše zemlje — 9.30 Štajerska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Koroške šege in navade — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.30 Predšolska vzgoja na deželi — 17.10 Zveneči operetni vodič — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Avstrijske pihalne godbe — 19.45 Glasbena medigra — 20.05 Lavska oddaja — 21.00 Dežela in ljudje v pesmi — 22.10 Šport.

PETEK, 8. 8.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.15 Iz zgodovine gramofonske plošče — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Pridite in pijte — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.15 Igrajo mladinske pihalne godbe — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Dunaj, melodija mesta — 20.05 Najlepše melodije Rudolfa Kattniga — 21.30 „Raj z majhnimi napakami“ — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 2. 8.: 9.45 Rubrika za jugoslovanske delavce — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 3. 8.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 4. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Za našo vas.

TOREK, 5. 8.: 9.30 Mladina poje — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 6. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Iz koroške literarne delavnice: Janko Messner — J. F. Perkonig (Ob 85. obletnici rojstva).

ČETRTEK, 7. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 8. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Kar po domače.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 2. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Ob bistrem potoku — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Gremo v kino — 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe — 19.40 Z ansamblom Bojana Adamiča — 20.00 Glasbena parada „Tri srca“ — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 3. 8.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.52 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Iščejo popevko poletja — 11.20 Voščila — 12.00 V nedeljo opoldne — 14.05 Nedeljska reportaža — 16.00 Zabavna radijska igra — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Glasbena tribuna mladih — 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 4. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Glasbena pravljica — 9.40 Orkestri in zabavni zbori — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.05 Ob lahki glasbi — 19.40 Z ansamblom Ljuzeta Slaka — 20.00 Če bi globus za-

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

KULTURNI VEČER

ki bo v nedeljo 3. avgusta 1975 ob 20. uri v gostilni Ogris v Bilčovsu.

Na sporedu je petje in narodna glasba. Po kulturnem delu bo ples in zabava.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na

KOROŠKI VEČER

v nedeljo 3. avgusta 1975 ob 20.30 uri pri Voglu v Št. Primožu.

Sodelujejo: folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple, mešani pevski zbor SPD „Danica“ in trio „Korotan“ s pevci, oba iz Št. Vida.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

ponarodeli napevi v umetnih priredbah — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Iz domačega opernega arhiva — 18.05 Revija orkestror in solistov — 19.40 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 22.20 Naši umetniki muzicirajo — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 8. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Godala v ritmu — 9.30 Jugoslovanska narodna glasba — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Popevke brez besed — 14.10 S pesmijo mladih na počitnice — 14.30 Voščila — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Plesni divertimento — 18.15 Zvočni signali — 19.40 Z ansamblom Vilija Petriča — 20.00 Stop pop 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 2. 8.: 16.30 Rdeči avtobus — 17.00 Risati, slikati, oblikovati — 17.30 Indian River — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 „Kumare nimajo solza“ — 18.25 Prizma — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Kabaret, kabaret — 21.20 Panoplika — 21.40 Šerif brez revolverja.

NEDELJA, 3. 8.: 16.30 Oddaja z miško — 17.00 Kuhar in krojač — 17.30 Woobindha — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Pojte z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Mesto dejanja — 21.50 Pogovor.

PONEDELJEK, 4. 8.: 10.00 Šerif brez revolverja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Ceste San Franciska — 21.50 Glasbena oddaja.

TOREK, 5. 8.: 10.00 Nemoralno življenje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Schöngrublerji — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ben Spray. Televizijska igra — 21.00 Špet grede preko trupel.

SREDA, 6. 8.: 17.00 Grajski tolmun — 17.30 Dr. Doollittle in Bill — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naslednji prosim — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 „Teleobjektiv“ — 21.05 Svet knjige — 21.35 Münchenske zgodbe.

ČETRTEK, 7. 8.: 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Bridget in Bernie — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Novo v znanosti — 20.50 Drugi umor psa — 22.30 Poročila.

PETEK, 8. 8.: 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Matere — 21.15 Velika Katarina — 22.55 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 2. 8.: 15.25 Svetovno prvenstvo v kajaku na mirnih vodah — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Živali in močvirje — 20.00 Galerija — 20.15 Yehudi Menuhin — 21.20 Čas v sliki in šport.

NEDELJA, 3. 8.: 14.20 Svetovno prvenstvo v kajaku na mirnih vodah in avtomobilski dirke — 18.30 „Ne daj norcu upanja na uspeh“ — 19.45 Enciklopedija — 20.15 Spoznate melodijo? — 21.20 Literaricum — 21.50 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 4. 8.: 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Mozartove lutke — 19.45 Igrajoče ure v Aubersonu — 20.00 Münchenske zgodbe — 20.55 Terra Africa — 21.45 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 5. 8.: 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Dokumentacija o kanadskih narodnih parkih — 20.00 Čuti. Znanstvena dokumentacija — 21.00 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 6. 8.: 18.50 Pregled sporeda — 19.00 V labirintu Minotaurusa — 19.40 Nemška gotika: Stolnica Limburg — 20.00 Pariška družabna komedija — 21.35 Čas v sliki in kultura — 21.55 Šport.

ČETRTEK, 7. 8.: 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Živali v nevarnosti — 20.00 Senzacije pod cirkuško kupolo — 20.50 Čas v sliki in kultura — 21.10 Šport — 21.20 Trailer.

PETEK, 8. 8.: 13.00 Konjski šport in tenis — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Kuhinja domotožja — 19.45 Zadržje divje živali Evrope — 20.00 Midem 75 — 20.45 Novo v kulturi — 21.15 Čas v sliki in kultura — 21.35 Šport.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 2. 8.: 15.30 Svetovno prvenstvo v kajaku na mirnih vodah — 18.10 Obzornik — 18.25 Janošik — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanepolitični komentar — 20.00 Iz del Jožeta Horvata — 20.30 Zabavno glasbena oddaja — 21.00 Barvna propagandna oddaja — 21.05 Dnevnik — 21.20 Kojak.

NEDELJA, 3. 8.: 9.20 Poročila — 9.25 Thibaultovi — 10.20 Otroška matineja — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.50 Poročila — 17.55 Otok zakladov — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Ženske iz djalovljevih merdevin — 20.50 Vzpon na Mc Kinley — 21.15 Športni pregled — 21.50 Dnevnik — 22.10 Avtomobilski dirke v Nürnbergu.

PONEDELJEK, 4. 8.: 16.35 Madžarski dnevnik — 18.05 Obzornik — 18.15 Andrejček in trije Marsovciki — 18.35 Leta minevajo, čas teče — 19.30 Dnevnik — 20.00 Loka in Krelli — 21.30 Kulturne diagonale — 22.00 Dnevnik.

TOREK, 5. 8.: 16.35 Madžarski pregled — 18.00 Obzornik — 18.10 Naočnik in Očalniki — 18.50 Biseri morja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zadnji meseci druge svetovne vojne — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Adam šangala — 22.00 Dnevnik — 22.25 Mladinsko evropsko prvenstvo v namiznem tenisu.

SREDA, 6. 8.: 16.35 Madžarski dnevnik — 18.05 Obzornik — 18.15 Vrančeve dogodivščine — 18.40 Mozaik — 18.45 Po sledah napredka — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Točno opoldne — 21.25 Gorenje novosti — 21.30 Miniature.

ČETRTEK, 7. 8.: 16.35 Madžarski dnevnik — 18.05 Obzornik — 18.20 Napoleon in ljubezen — 19.30 Dnevnik — 20.00 Nekoč je bila hiša — 21.15 Kam in kako na oddih — 21.25 Diagonale — 21.55 Dnevnik — 22.10 Jazz na ekranu.

PETEK, 8. 8.: 16.35 Madžarski dnevnik — 17.55 Obzornik — 18.05 Morda vas zanima — 18.45 Ansambel Jožeta Krežeta — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 Najlepša ženska mojega življenja — 21.25 625 — 21.45 Dnevnik.